

Slutlig Årsberättelse 2022

Programnämnd social välfärd

Innehåll

1. Förslag till beslut.....	3
2. Programdirektörens bedömning och analys	4
2.1 Programdirektörens analys av verksamhetens prognos.....	4
2.2 Händelser av väsentlig betydelse	5
2.3 Förväntad utveckling	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3. Sammanfattande iakttagelser.....	7
4. Nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål. .	10
4.1 Målområde 1 Örebro i sin fulla kraft	11
4.2 Målområde 2 Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro	15
4.3 Målområde 3 Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro	18
4.4 Målområde 4 Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet	25
4.5 Målområde 5 Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald	27
4.6 Målområde 6 Hållbara och resurseffektiva Örebro.....	29
5. Programnämnd social välfärds resurser Analysunderlag – ekonomi.	34
5.1 Effektiviseringar.....	36
5.2 Programnämndens egen verksamhet	36
5.3 Investeringar	Fel! Bokmärket är inte definierat.
6. Fem år i sammandrag	47

1. Förslag till beslut

Bokslut 2022 visar för programområde social välfärd på underskott i jämförelse med budget motsvarande -61,1 mnkr. Det är en försämring mot föregående årsbokslut med -59,1 mnkr för programområdet.

Den prognostiserade demografiska förändringen för Örebro kommun visar en större förändring framför allt bland äldre åldersgrupperna. Antalet 65 - 79 år kommer vara nästan oförändrade fram till 2030 men den äldre gruppen 80+ år tros öka kraftigt. Från ungefär 7 800 personer år 2022 till 8 800 personer 2024 och drygt 11 000 personer år 2031. Då gruppen 80 år och äldre är den grupp som behöver mest vård och omsorg kommer efterfrågan på kommunens verksamheter att öka under prognosperioden. I januari fanns det 57 individer i kö till vård- och omsorgsboende och till korttidsvård fanns det 13 individer i kö. Kösituationen har förbättrats till följd av öppnade av platser på Kornellen och Västerpark.

Behovet av nya platser i grupp- och servicebostäder är fortfarande omfattande. Trots att många ärenden kunnat verkställas finns alltså en kö på 23 personer. För den kommande fyraårsperioden behöver det byggas minst tre grupp- eller servicebostäder per år. Detta för att hantera den befintliga kön av personer som har beviljats biståndsbeslut enligt LSS. Utöver att bygga boenden behöver ett arbete även ske med att hitta andra lösningar på att möta behovet, som exempelvis att se över möjligheterna att utöka befintliga grupp- och servicebostäder som idag är mindre än vad de behöver vara.

Kommunledningsförvaltningens förslag till Kommunstyrelsen

1. Kommunstyrelsen fastställer Programnämnd social välfärds årsberättelse 2022.

2. Programdirektörens bedömning och analys

Kommunfullmäktige ska årligen ta ställning till om kommunens nämnder ska beviljas ansvarsfrihet eller ej. Eftersom Örebro kommuns nämndorganisation förändras till 2023 och flera nämnder har upphört och inte kan ta beslut om Årsberättelsen, tas nämndens årsberättelse upp som ärende i Kommunstyrelsen i mars.

2.1 Programdirektörens analys av programnämndens bokslut

Detta är det sista årsbokslutet för Programnämnd social välfärd och en epok med programnämnder och driftsnämnder går därmed i graven. Tyvärr redovisar programområdet i sitt sista årsbokslut ett underskott motsvarande -61,1 mnkr för 2022. Utfallet är också en försämring jämfört med både Prognos 2 för 2022 och föregående årsbokslut.

Programnämnden redovisar för året ett större överskott om 52,6 mnkr medan samtliga driftsnämnder redovisar underskott. Detta är oroande för 2023 då det visar att det ekonomiska läget inom det sociala välfärdsområdet är fortsatt mycket ansträngt och att nämnderna inte kan bedriva verksamheten inom tilldelad budget. En orsak till det är att det inte beslutades om några generella effektiviseringskrav av Programnämnden inför 2022. I backspeglarna borde ett effektiviseringskrav lagts ut även fast att det inte lades ut något generellt effektiviseringskrav av kommunstyrelsen för att inte tappa fart i det ekonomiska effektiviseringsarbetet.

Nämnderna i den nya nämndorganisationen från 2023 går i och med detta in i sina nya uppdrag med budgetunderskott och behov av effektiviseringar inom både egenregiverksamhet och köp av extern verksamhet. Nämnderna behöver också se över utbudet av sociala välfärdstjänster utifrån vad det finns för ekonomiska förutsättningar att klara av att bedriva. Detta innebär i klartext att kommunen kan behöva sluta att bedriva verksamheter eller sluta att utföra vissa insatser.

I den nya nämndorganisationen finns heller ingen programnämnd som kan omfördela resurser inom det sociala välfärdsområdet. Det innebär att det blir än viktigare att kostnadsökningar kompenseras på ett likartat sätt inom kommunen för att inte ”dolda” effektiviseringar ska drabba vissa nämnder kommande år.

Detta gäller framför allt förändrade (minskade) arbetstidsmått för personalen, volymökningar generellt men särskilt avseende hemvården utifrån den demografiska utvecklingen med en stor kommande ökning av antalet äldre i kommunen. Men det gäller också kompensation för löneökningar hos företagen inom kommunens valfrihetssystem enligt LoV inom hemvården. Systemet idag är att den nya Vård och omsorgsnämnden får kompensation för löneökningar för den del som bedrivs av kommunen. Lönerna ökar dock även hos de privata bolagen, men för det kompenseras inte nämnden. Ju större andel av hemvården som bedrivs i privat regi, desto större blir därmed differensen mellan kostnaden för löneökningar och kompensationen för nämnden. Denna hantering är ojämlig avseende kommunens nämnder och innebär ett automatiskt extra krav på effektivisering för att täcka de årliga löneökningarna.

I den nya nämnd- och förvaltningsorganisationen så svarar en förvaltning mot tre nämnder. För att kunna dra nytta av att samla den kommunala verksamheten i en förvaltning på ett bra sätt så är det av stor vikt att de kommande nämnderna samverkar

och skapar förutsättningar för den gemensamma förvaltningen att sänka kostnadsläget. Detta kan exempelvis också innebära flytt av budget mellan nämnder beroende på var en ekonomisk effekt uppstår utifrån ett utvecklingsarbete.

2.2 Händelser av väsentlig betydelse

- Covid-19. Att restriktionerna tagits bort innebär inte att viruset slutar påverka verksamheterna. Det finns fortsatt smitta och kostnaderna för hygien- och skyddsutrustning är höga och påverkar det ekonomiska utfallet negativt.
- Vård- och omsorgsboendet Berggården togs över i kommunal drift den 16 maj efter att avtalet med Humana hävts efter en längre utredning. Boendet har 36 platser.
- För att möta behovet av vård- och omsorgsboende har två nya boenden öppnats under året. Kornellen med 80 platser samt Västerpark, vars öppnande försenats, som har 80 platser och där 20 började tas i drift i september. Öppnandet av de två boendena har kön till vård- och omsorgsboende från som mest cirka 180 personer till 40.
- Avtalen för programområdets stora verksamhetssystem löper ut 2023. Ett projekt pågår med det mycket omfattande arbetet med att upphandla ett nytt IT-stöd. Upphandlingen lyftes för beslut i Programnämnden i oktober och annonsering kommer ske i början av 2023.
- Programnämnden har under året beslutat om ny ersättningsmodell avseende servicetjänster. Ersättning har tidigare betalats ut för utförd tid men har från och med 1 september ändrats till att ske i nivåer på liknande sätt som ersättningsmodellen för omvårdnad som infördes i november 2020.
- Utifrån tidigare beslut om ny nämndorganisation beslutades under maj månad om att inrätta en socialförvaltning för hela det sociala välfärdsområdet från 1 januari 2023. Ett omfattande arbete har pågått under året inom programområdet för att verkställa beslutet. Detta innebär bland annat att Förvaltningen för sociala insatser (FSI) delas i två delar, som det såg ut innan 2019, samt att myndighetsutövningen förs från Kommunstyrelseförvaltningen till den nya socialförvaltningen.

2.3 Förväntad utveckling

Vid sidan av en ansträngd ekonomi är bemanningssituationen svår, både avseende sommaren och generellt, då det är svårt att rekrytera exempelvis sjuksköterskor, arbetsterapeuter och undersköterskor. Detta märks tydligt avseende svårigheterna att bemanna nya stora verksamheter (Kornellen och Västerpark). Den nya socialförvaltningen har här en stor utmaning i att bli en attraktivare arbetsgivare för att klara bemanningssituationen. Utifrån den demografiska utvecklingen kommande år med ökat antal äldre, samtidigt som de i arbetsför ålder inte ökar i samma takt, innebär att nya arbetssätt behöver införas för att arbetskraften ska kunna räcka till – en sådan förändring är en ökad digitalisering av verksamheterna.

Med start från 2023 kommer därför ett arbete göras för att öka digitaliseringen av ”nya” socialförvaltningen. Detta gäller både avseende att automatisera interna processer samt att öka utbudet av digitala tjänster för kommuninvånarna. Det kommer också att lyftas beslutsunderlag till kommande nämnder exempelvis avseende automatiserade biståndsbeslut – vilket är möjligt sedan 1 juli 2022 genom ändring i Kommunallagen.

Det finns ett stort behov av nya lokaler. Detta gäller lokaler inom individ- och familjeomsorgen, för daglig verksamhet, grupp- och servicebostäder inom funktionsstödsområdet. Inför 2023 kommer lokalförsörjningsprocessen att förändras i kommunen och ett större ansvar kommer att läggas på nämnderna och förvaltningarna. Att förbättra lokalförsörjningen under kommande år kommer tillsammans med ökad digitalisering och personalförsörjning att vara prioriterade områden för ”nya” socialförvaltningen.

3. Sammanfattande iakttagelser

Nedan sammanfattas nämndens bidrag till utveckling inom de sex målområdena. Nämnden redovisar de viktigaste positiva iakttagelserna och förbättringsområden som finns inom varje målområde.

Målområden	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
Örebro i sin fulla kraft	<p>LoV-avtalen med Programnämndens utförare har nu ett tydligare medborgar- och behovsorienterat perspektiv.</p> <p>Under året har det genomförts ett samlat arbete tillsammans med Region Örebro län för att se över regionens och länets kommuners behov av kompetensutveckling, tillgång till kompetensutvecklingsinsatser och intresse för samverkan mellan Region Örebro län och Örebro läns kommuner inom vård- och omsorgsområdet. Utredningen, med rekommendationer och plan för fortsatt arbete inom området är färdig och fastställdes under hösten 2022.</p>	-
Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro	<p>Medicinskt ansvariga är en viktig stödfunktion inom samtliga samverkansdelar för att säkerställa kvaliteten inom uppdrag som rör hälso- och sjukvård.</p> <p>Programnämnden har även rekviderat statliga medel för det pågående äldreomsorgslyftet med syftet att höja kompetensen inom vård och omsorg om äldre hos såväl personal som första linjens chefer. Äldreomsorgslyftet ska stärka kompetensen inom vård och omsorg</p>	<p>Vård- och omsorgsförvaltningen och Förvaltningen för sociala insatser behöver hitta en gemensam process för korttids- och sommarbemanning. Förvaltningarna har samma rekryteringsgrund och behöver med gemensam kraft axla utmaningar och kompetensförsörja verksamheterna. Bemanningprocessen ska bli gemensam och utgå från samma principer. Det ska vara</p>

Målområden	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
	genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid för att stärka kompetensen hos dem.	möjligt som medarbetare att arbeta i flera verksamheter om så önskas.
Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro	<p>Programnämnden har skapat ekonomiska förutsättningar för att möjliggöra en ökad personalbemanning inom vård- och omsorgsboenden.</p> <p>I juni fattade Socialstyrelsen beslut om att bevilja Örebro kommun ett av de två prestationsbaserade statsbidrag då Örebro kommun uppvisade en redan god sjuksköterskebemanning på särskilt boende inom vård och omsorg. Statsbidraget motsvarar 15,5 mnkr och kommer att finansiera bland annat ökad bemanning på Tullhuset och en kvalitetsutvecklare inom hälso- och sjukvård med sjuksköterskekompetens.</p>	Välfärdsteknik och digitalisering blir viktiga för att lösa denna utmaning, både för att dämpa kostnadsutvecklingen, men i än högre grad öka tryggheten och livskvaliteten för äldre och för de med en funktionsnedsättning genom möjligheten att kunna leverera en individanpassad och jämlik omsorg.
Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet	Lokalförsörjningsplaneringen inom programområdet bedrivs långsiktigt och inkluderar kommunens befolkningsprognoser i planen för framtida byggnationer. Lokalernas geografiska placering och utformning skapar förutsättningar för trygga och säkra boenden för personer med särskilda behov.	Efterfrågan på boenden för personer med särskilda behov är i dagsläget högre än tillgången på de samma.
Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald	Genom krav på bland annat energieffektivitet vid nybyggnationer och renoveringar bidrar nämnden till en minskad klimatbelastning och minskade kostnader.	Ytterligare åtgärder för att brett implementera bland annat programmet för hållbar utveckling.

Målområden	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
Hållbara och resurseffektiva Örebro	<p>Nettokostnadsavvikelsen för vård och omsorg har minskat mellan åren från 2020 till 2021 med 42 mnkr.</p> <p>Under 2021 gjordes anpassningar i riktlinjen till att bedöma och fatta beslut om stöd för vardera individen i hushållsgemenskap, något som i praktiken implementerades vid årsskiftet 2021/2022. Det får genomslag på vård- och omsorgstaxan, då vardera individen debiteras för sin del av stödet som utförs. Inom omvårdnad förändrades insatserna för ledsagning och social samvaro, till Ledsagning till vårdinrättning och Sociala och fysiska aktiviteter. Med denna ändring blev det mer flexibelt för den enskilde att välja vilken aktivitet som hen mår bra av samt var aktiviteten ska utföras.</p>	<p>Fortsatt arbete med en ekonomi i balans för vård och omsorg och individ- och familjeomsorgen.</p> <p>Örebro kommun, såväl som kommunsverige i stort, står inför kommande demografisk utmaning, som innebär en ökad äldrefolkning och en ökad försörjningskvot. Det innebär att kommunen behöver utreda och föreslå anpassningar vad gäller arbetssätt och utbud av förändrade eller utökade behov hos målgrupperna.</p> <p>Fortsatt arbete med lokalförsörjningsplanen med bland annat behovet av bostäder med särskild service; Grupp- och servicebostäder och vård- och omsorgsboende.</p>

4. Nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål.

Programnämnd social välfärd har ansvar för att inom sitt verksamhetsområde

- säkerställa att grunduppdraget enligt nämndreglementet utförs,
- bidra till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål i Övergripande strategier och budget (ÖSB),
- arbeta med en systematisk verksamhetsutveckling av kommunens verksamhet och
- upprätthålla god ekonomisk hushållning.

Detta ska utföras i enlighet med den politiska ambitionen och de principer som ÖSB förmedlar. God ekonomisk hushållning säkerställs huvudsakligen i grunduppdraget och uppnås om nämnden utför sin verksamhet väl, kan betala för den och inte skjuter över betalningsansvaret på framtiden. För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs också en god planering av varje nämnds resurser.

I kapitel 4 sammanfattas uppföljningen av effekterna av nämndernas arbete för att bidra till utveckling inom Kommunfullmäktiges målområden. Inom varje målområde redogör nämnden för:

- en sammanfattande analys av målområdet utifrån nämndens bidrag till utvecklingen inom Kommunfullmäktiges mål, egna nämndmål samt inriktningar. Analysen har sin utgångspunkt i medborgarperspektivet och framhåller vilka effekter medborgarna kan förvänta sig, och vilka orsaker vi ser till att vi inte når önskade resultat där så är fallet. Här beskrivs också planerad och önskad utveckling.
- prognos för indikatorer. Indikatorerna ska signalera i vilken utsträckning nämnden bidrar till målinriktad utveckling och ett säkrat grundhetsuppdrag.

Inom varje kommunfullmäktigemål eller kluster av mål ger nämnden en kort beskrivning av utvecklingen inom Kommunfullmäktiges mål och inriktningar. Nämnden har i verksamhetsplanen sorterat in respektive kommunfullmäktigemål enligt något av följande tre alternativ:

- Att nämnden beskriver vad nämnden ska uppnå genom en insats (utifrån Kommunfullmäktiges mål och inriktningar) som kommer leda till önskvärd utveckling (ett eller flera åtaganden).
- Att nämnden beskriver hur nämnden bidrar till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt.
- Att nämnden beskriver varför målet inte bedöms som relevant för nämnden.

4.1 Målområde 1 Örebro i sin fulla kraft

4.1.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 1

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

I Örebro kommun ska skillnaderna i livsvillkor och förutsättningar mellan kön, socioekonomisk ställning, funktionsnedsättning och geografiska skillnader minska

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska förbättra förutsättningarna för medborgarna att påverka sin framtid och vårt demokratiska samhälle

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområdet.

Inom programområdet tillämpas lag om valfrihetssystem (LoV) inom flertalet verksamheter. Idag har Programnämnden fjorton utförare inom omvårdnadsområdet som godkänts av Programnämnden att bedriva verksamhet i Örebro. I avtalen med utförarna finns ett tydligt medborgar- och behovsorienterat perspektiv i form av individens behov i centrum (IBIC) och Rehabiliterande arbetssätt. IBIC har bland annat visat sig bidra till ett underlättat samarbete mellan professionella, mer träffsäkra insatser samt tydlighet i vilket stöd individen är i behov av. Utöver uppvisas även ökad självständighet och delaktighet hos personer som får stöd.¹ För att få en sammanhållen omvårdnad ställs också krav på att omvårdsutförarna ska ansvara för att besvara trygghetslarm.

Sedan 2014 kan även medborgare med beslut om daglig verksamhet enligt LSS välja utförare och har därmed en möjlighet att påverka utförandet och inriktningen av insatsen. Programnämnden har idag fem valbara utförare inom daglig verksamhet.

Inom vård- och omsorgsboende finns i dagsläget två upphandlade boenden. Kommunen tog över driften av Berggården fr o m 16 maj från Humana samtidigt som Programnämnden går in och finansierar ett antal tillfälliga kvalitetshöjande insatser på boendet.

En ny gruppboende byggdes i Vintrosa under 2021. Verksamheten upphandlades och Programnämnden beslutade att tilldela den till Humana LSS Sverige AB. Tilldelningsbeslutet överklagades dock. Förseningen som överprövningen innebar resulterade i att upphandlingen avbröts. För att verksamheten ändå skulle kunna starta i samband med att gruppboendet stod klar, togs driften av gruppboendet över i egen regi. Servicemottagarna flyttade in i början av året.

För tjänsteområden där medborgaren kan välja mellan olika utförare har Programnämnden ett uppföljningsansvar där syftet är att säkerställa att de krav som kommunen ställer på verksamheten efterlevs. Ytterligare ett syfte med uppföljningarna är att tillgodose allmänhetens insyn i verksamheterna. Hittills under 2022 har elva kvalitetsuppföljningar genomförts där rapporter publicerats på Örebro kommuns hemsida.

Under 2021 färdigställdes en utredning om förutsättningarna för att skapa ett träningsboende i kommunen. Syftet med utredningen var att se på för- och nackdelar

¹ Vård- och omsorgsanlys (2021). *Effekten av IBIC. En utvärdering av arbetssättet Individens behov i centrum i socialtjänsten.*

med att inrätta en särskild boendeform eller insats där unga vuxna ges möjlighet till färdighetsträning för att kunna leva mer självständigt. Utredningen resulterade i att Förvaltningen för sociala insatser och Myndighetsverksamheten arbetar tillsammans för att genom verksamhetsutveckling förbättra möjligheterna till färdighetsträning inom befintlig verksamhet.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska stärka förutsättningarna för en samverkan med civilsamhället, näringslivet och andra offentliga aktörer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kultur- och fritidslivet i Örebro kommun ska vara tillgängligt för alla

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområdet.

Under året har det genomförts ett samlat arbete tillsammans med Region Örebro län för att se över regionens och länets kommuners behov av kompetensutveckling, tillgång till kompetensutvecklingsinsatser och intresse för samverkan mellan Region Örebro län och Örebro läns kommuner inom vård- och omsorgsområdet. Utredningen, med rekommendationer och plan för fortsatt arbete inom området är färdig och fastställdes hösten 2022. I förlängningen förväntas arbetet att leda till ökad kvalitet och ökade förutsättningar att kunna attrahera, rekrytera, behålla och vidareutbilda personal inom programområdet.

Inom ramen för omställningen till Nära Vård pågår för övrigt en rad olika utvecklingsarbeten där kommunen samarbetar med Region Örebro län och med länets övriga kommuner. Bland annat pågår utredning av mellanvårdsformer och arbete med ny överenskommelse om Hälso- och sjukvården i länet.

KF/KS inriktning/åtagande

- Stödet till civilsamhället ska stärkas. Kommunens verksamheter ska tillsammans med det civila samhället och andra aktörer hitta nya former för samverkan i arbetet för ökad gemenskap och inkludering.

PN:s konkretisering

- **Fördela föreningsbidrag för att tillgängliggöra särskilda förebyggande sociala aktiviteter, samt stödja integrationsfrämjande arbete.**

Programnämnd social välfärd har ett föreningsutskott som fördelar föreningsbidrag till föreningar med social karaktär där flera av föreningarna arbetar förebyggande med sociala aktiviteter och kurser. Beslut om föreningsbidrag är en uppgift som Programnämnden har delegerat till föreningsutskottet. Endast om föreningsutskottet inte är helt enigt ska beslut om föreningsbidrag fattas av Programnämnden. Uppföljningen görs helt och hållet av föreningsutskottet. När det gäller ansökningar om utvecklingsstöd bereder föreningsutskottet dessa och ger förslag till Programnämnden som fattar beslut. I huvudsak bereder Föreningsutskottet ansökningar om utvecklingsstöd löpande och beslutar en gång vart tredje år om föreningsbidrag. Beviljade föreningsbidrag följs upp en gång om året.

KF/KS inriktning/åtagande

- Örebro kommun ska stödja och tillvarata det civila samhället och dess aktörer i deras integrationsfrämjande arbete för att stärka språk och sociala kontakter såväl som fysisk och psykisk hälsa.

PN:s konkretisering

- **Tillsammans med det civila samhället och andra aktörer fortsätta verka för ökad gemenskap och inkludering, exempelvis genom Stadsmissionen, Kvinnohuset och Bostad först.**

Programnämnd social välfärd har sedan flertalet år tillbaka avtal med Kvinnohuset i Örebro, som driver skyddat boende. Där tas våldsutsatta kvinnor och deras barn emot, när hemmet inte är en trygg plats. Från och med 2022 utökades avtalet med bemanning på helger och kvällar samt kvalificerat samtalsstöd. Den ökade finansieringen motsvarar 2,5 mnkr från Programnämnden, där delen för samtalsstödet uppgår till 1,5 miljoner per år.

Kvinnohuset är en ideell förening som erbjuder professionellt stöd till kvinnor som är eller har varit utsatta för våld i nära relation, sexuella övergrepp samt hedersrelaterat våld och förtryck. Kvinnohuset erbjuder också konsultation till professionella och föreläsningar utifrån våld i nära relation.

Programnämnden har även avtal med Verdandi om Bostad först. Avtalet är i form av ett idéburet offentligt partnerskap (IOP). Syftet med Bostad först är att verka för att minska hemlösheten i kommunen och därmed bidra till att uppnå nollvisionsmålet. Bostad Först vänder sig till personer i långvarig hemlöshet och utanförskap samt personer som provat boendekedjan vid flertal tillfällen men inte kommit vidare till eget boende. Modellen går ut på att först ge den hemlösa en bostad och därefter ta itu med andra problem. Bostad först startade som ett projekt 2013 och verksamheten drivs sedan 2016 inom ramen för ett IOP.

KF/KS inriktning/åtagande

- Skapa förutsättningar för språkutbildning inom kommunala verksamheter för anställd personal samt för att möjliggöra anställningar inom välfärdsverksamheter.

PN:s konkretisering

- **Skapa förutsättningar för språkutbildning inom Programområde social välfärd.**

Vård- och omsorgsförvaltningen har i samarbete med FUFA skapat en språksatsning som går ut på att medarbetare ska kunna studera svenska på grundskolenivå, en dag per vecka på arbetstid. Utbildningen förväntas pågå mellan 1–2 år. Lärarresurs finansieras av riktade statsbidrag till vård och omsorg och är anställd av FUFA. Det kommer att erbjudas 70 utbildningsplatser per år med start i september 2022. Satsningen pågår till juni 2024.

KF/KS inriktning/åtagande

- Den kommunala servicen på landsbygden ska öka.

PN:s konkretisering

- **Säkerställa att det finns sociala välfärdsverksamheter på landsbygden.**

Lokaler och bostäder för verksamheter inom Social välfärd byggs och planeras också på landsbygden. Exempelvis har gruppboendestäder byggts i Gällersta gryt och Vintrosa. Vidare pågår renovering och ombyggnation av vård- och omsorgsboendet Askenäs i Odensbacken. Ombyggnationen planeras vara färdig våren 2024.

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 1	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)	K 92 M 93 T 92	-	K 87 M 90 T 88	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)	K 86 M 79 T 84	-	K 72 M 73 T 72	Öka
Andel nöjda med inflytande och delaktighet, LSS, helhetsbedömning samtliga utförare (%)	K 74 M 76 T 75	-	-	Öka

Kommentarer till indikatorernas prognos

Resultaten på ovanstående indikatorer kommer från årliga nationella brukarundersökningar som Socialstyrelsen genomför. 2021 genomfördes inte någon brukarundersökning p. g. a. rådande pandemi. Resultaten för 2022 publicerades vecka 25, därav kan utfallet för innevarande år presenteras.

Brukarundersökningen visar bland annat på att det är svårare att träffa läkare eller få kontakt med omsorgspersonalen och ökad ensamhet. Det är tre av flera områden som försämrats när Socialstyrelsen frågat de som bor på särskilt boende för äldre eller har hemtjänst om deras upplevelser. Dessutom visar årets undersökning riktad till verksamheterna att utbildningsnivån blivit lägre inom äldreomsorgen.

4.2 Målområde 2 Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro

4.2.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 2

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Måluppfyllelsen i skolan ska öka

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Utbildning i Örebro ska bedrivas i en trygg lärandemiljö som stimulerar eleven till att utveckla sina förmågor, uppnå kunskapskraven samt nå sin fulla potential

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns näringslivsarbete ska bidra till långsiktig hållbar utveckling genom stärkt konkurrenskraft och goda förutsättningar för fler företag som skapar arbete till en växande befolkning

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kommunens arbetsmarknadsinsatser ska i högre grad leda till egen försörjning för medborgare som idag står utanför arbetsmarknaden

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområdet.

För att ge utförarna förutsättningar att utföra sitt uppdrag med god kvalitet erbjuder kommunen olika forum och modeller för samverkan och dialog. Kommunen introducerar och utbildar också nya utförare och medarbetare. Kommunen har även ett informationsansvar där enhetlig information ges till samtliga utförare samtidigt, för att ge lika förutsättningar gällande utförandet av uppdraget.

Medicinskt ansvariga är en viktig stödfunktion inom samtliga samverkansdelar för att säkerställa kvaliteten inom uppdrag som rör hälso- och sjukvård.

Programnämnden har även rekvirerat statliga medel för det pågående äldreomsorgslyftet med syftet att höja kompetensen inom vård och omsorg om äldre hos såväl personal som första linjens chefer. Äldreomsorgslyftet ska stärka kompetensen inom vård och omsorg genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid.

KF/KS inriktning/åtagande

- Individer i behov av stöd ska mötas upp med tidiga insatser.

PN:s konkretisering

- Ge förutsättningar för exempelvis familjecentraler och förebyggande insatser inom äldreomsorgen, samt stöd genom exempelvis föreningsbidrag och avtal.

Varbergas familjecentral ska få nya lokaler p. g. a. stadsdelsomvandlingen som sker i Varberga. Det kommer innebära ett lyft för denna redan välbesökta verksamhet, vilket förhoppningsvis skapar större möjlighet att upptäcka och erbjuda tidiga insatser där behov finns.

KF/KS inriktning/åtagande

- För att bättre kunna möta behoven hos individer ska alla berörda parter (verksamheter, nämnder, bolag och externa aktörer) samverka med varandra för individens bästa.

PN:s konkretisering

- **Arbeta strategiskt med kompetensförsörjning, exempelvis genom att vidareutveckla befintlig personal och arbeta för att göra Vård- och omsorgsprogrammet mer attraktivt genom samverkan i Vård- och omsorgscollege.**

Vård- och omsorgsförvaltningen och Förvaltningen för sociala insatser är aktiva i Vård- och omsorgscollege regionalt. En prioriterad del av arbetet i Vård- och omsorgscollege har varit att ta fram en marknadsföringsstrategi. Som ett led i marknadsföringsstrategin har filmer för olika målgrupper producerats. Filmerna syftar till att skapa intresse för vårdirkena och fördelar med Sveriges vanligaste jobb.

Vård- och omsorgsförvaltningen och Förvaltningen för sociala insatser har genomfört ett samarbete för att hitta en gemensam process för korttids- och sommarbemanning, vilket resulterat i att det blir en gemensam bemanningsenhet från 1 januari 2023. Förvaltningarna har samma rekryteringsgrund och behöver med gemensam kraft axla utmaningar och kompetensförsörja verksamheterna. Bemanningprocessen ska bli gemensam och utgå från samma principer. Det ska vara möjligt som medarbetare att arbeta i flera verksamheter om så önskas.

KF/KS inriktning/åtagande

- Systematiskt arbete för god dialog med det lokala och regionala näringslivet i syfte att stärka samarbetet kring hållbar tillväxt och kompetensförsörjningsfrågor.

PN:s konkretisering

- **Exempelvis genom att bjuda in de privata aktörerna att ta del av kommunens utbildningsinsatser.**

För att ge utförare inom välfärdssektorn förutsättningar att utföra sitt uppdrag med god kvalitet erbjuder kommunen olika forum och modeller för samverkan, dialog och kompetensutveckling. Kommunen har även ett informationsansvar vilket innebär att enhetlig information förmedlas samtidigt, för att ge lika förutsättningar gällande utförandet av uppdrag. Utöver det har kommunen introducerat och utbildat nya utförare och medarbetare. Bland annat har utförare erbjudits information och workshops gällande förändrade riktlinjer och ersättningsmodeller. Detta har skett i samverkan med viktiga funktioner såsom biståndshandläggare, economicontrollers och medicinskt ansvariga.

Genom att kommunen även har ett uppföljningsansvar för utförare inom ramen för konkurrensutsatt verksamhet enligt Lov och LOU, används resultaten från uppföljningar systematiskt i arbetet med utvecklingen av krav i avtal och överenskommelser, i syfte att säkerställa en god kvalitet för kommunens invånare.

Även detta år har Programnämnden rekviderat statliga medel inom ramen för äldreomsorgslyftet i syfte att höja kompetensen hos medarbetare inom vård och omsorg. Möjligheten till kompetensutveckling ges till medarbetare inom både kommunal och privat regi. De kompetenshöjande insatserna består av olika former av utbildningar

såsom vårdbiträde, validering till undersköterska samt vidareutbildning för befintliga undersköterskor.

Det långsiktiga arbetet med att införa Nära vård genom att implementera Rehabiliterande arbetsätt och personcentrerad vård i samtliga verksamheter som utför uppdrag åt Programnämnden har påbörjats, främst genom olika typer av informations- och kompetensutvecklingsinsatser.

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 2	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – fick välja utförare, andel (%)	K 79 M 77 T 78	-	K 71 M 73 T 72	Öka
Kommentarer till indikatorernas prognos				
Indikatorn mäter andelen äldre som uppgett att de fick välja utförare av hemtjänst och avser att belysa Programnämndens arbete med att det finns ett utbud av välfärdstjänster samt att det finns goda förutsättningar för fler företag/utförare inom området. Resultaten för 2022 publicerades vecka 25, därav kan utfallet för innevarande år presenteras.				

4.3 Målområde 3 Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro

4.3.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 3

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kvaliteten inom vård och omsorg ska vara hög och bemanningen ska öka.
Antalet olika personer som besöker varje omsorgstagare inom hemvården ska minska

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområdet.

Till år 2021 höjde Programnämnden ersättningen i ersättningsmodellen för belagda platser inom vård- och omsorgsboendena, för att på så vis möjliggöra en ökad personalbemanning. Denna satsning har fortsatt 2022.

I juni fattade Socialstyrelsen beslut om att bevilja Örebro kommun ett av två prestationsbaserade statsbidrag då Örebro kommun uppvisade en redan god sjuksköterskebemanning på särskilt boende inom vård och omsorg. Statsbidraget motsvarar 15,5 mnkr och finansierar bland annat ökad bemanning på Tullhuset och en kvalitetsutvecklare inom hälso- och sjukvård med sjuksköterske-kompetens.

Vård- och omsorgsförvaltningen har också anställt en medicinsk strateg på halvtid för att öka den medicinska kompetensen inom vården och omsorgen av äldre.

Myndighetsverksamheten inom Kommunstyrelseförvaltningen arbetar systematiskt med att säkerställa och rättssäkra processer i syfte att medborgaren ska få det stöd hen är i behov av, att krav som ställs på utförare ska vara tydliga, att rätt avgifter ska debiteras medborgaren och rätt ersättning betalas ut till utföraren. Systematiken innebär att ständigt arbeta med ett förbättringsarbete i form av uppföljning med målsättningen om högre kvalitet för alla medborgare.

Utöver ovanstående pågår flera utvecklingsaktiviteter i digitaliseringens tecken, med syftet att utveckla kvaliteten inom vård- och omsorgsområdet. Automatiseringar av processer fortsätter att utvecklas för att effektivisera arbetsmoment inom framför allt myndighetsutövningen för att därmed kunna frigöra tid till mer kvalitativa insatser.

Programnämnden har sökt och fått beviljat riktat statsbidrag från Socialstyrelsen för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg. Syftet med statsbidraget är att fortsätta utvecklingsprojektet heltidsresan fram till och med 2024. Vård- och omsorgsförvaltningen har haft ekonomiska utmaningar som gjort att det varit svårt att prioritera och komma vidare i arbetet. Sedan 2019 har verksamheten kommit i gång med ett mer strukturerat arbetssätt och är nu i en implementeringsfas. Genom statsbidraget skapas förutsättningar för chefer och medarbetare att arbeta på enhetsnivå med arbetsmiljön. Olika stödfunktioner i organisationen behövs byggas upp som kan stödja chefer och administrativ personal med implementering och arbeta för att nå hållbara arbetssätt.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Samverkan mellan verksamheter och aktörer i arbetet med stöd, vård och service utgår ifrån individens behov och förutsättningar genom hela vårdkedjan

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Välfärdens alla verksamheter jobbar med främjande och rehabiliterande insatser, samt förebyggande arbete

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområdet.

Nära vård är en nationell omställning i hela välfärden som innebär att flytta vård, hälsa, omsorg och stöd närmare invånarna.

I region Örebro län har Regional utveckling (Välfärd och folkhälsa) ett samordnande uppdrag. De leder även vissa länsövergripande aktiviteter, såsom ny överenskommelse för sjukvård i hemmet och samverkan för kompetensförsörjning. Länet kommuner och Regionens hälso- och sjukvård har antagit en gemensam målbild och nu pågår arbetet att sätta en färdplan med fokus på tillgänglighet, kontinuitet, samordning och proaktivitet. Färdplanen beräknas bli färdig runt årsskiftet. Kommunens arbete med Nära vård kommer också utgå från denna färdplan. I kommunen finns sju processledare som stödjer omställningen till Nära vård och sedan i maj finns också en lokal styrgrupp.

Arbetet med att implementera IBIC och samordna det med omställningsarbetet Nära vård fortskrider. Det sker bland annat genom återkommande samverkansmöten. Rehabiliterande arbetssätt är sedan årets början en del av och kommunens sätt att arbeta med Nära vård. Under våren har handlingsplan för Rehabiliterande arbetssätt inom Nära vård tagits fram, beslutats och implementeringen pågår. Temat för handlingsplanen är tvärprofessionellt samarbete, med målet att skapa hållbara strukturer och former för nära samarbeten utifrån invånarnas behov.

Kommunens arbete med Nära vård har hittills haft stort fokus på olika kompetensutvecklingsaktiviteter såsom information till bland annat nämnder, medverkan i äldreomsorgslyftets utbildningar och workshops angående personcentrerad vård. Ett annat område där många aktiviteter pågår är samverkan, både internt och externt, exempelvis i form av medverkan i nätverk och vårdkedjegruppen.

Under hösten har chefer och vissa stödfunktioner deltagit i ett ledarforum med workshop. Syftet med dagen var att deltagarna skulle gå därifrån med en gemensam bild av vad Nära vård är och att hen har identifierade aktiviteter att arbeta vidare med. Arrangemanget var mycket uppskattat. Det har även genomförts tematräffar under hösten för alla intresserade medarbetare. Ämnena har varit kända framgångsfaktorer för att lyckas med omställningen, exempelvis personcentrering och tvärprofessionellt samarbete.

Arbetet med kravställning och upphandling av nytt verksamhetssystem för programområdet fortskrider enligt plan, med målet att ha lämplig lösning upphandlad och implementerad till slutet av 2024. Syftet med upphandlingen är att fortsatt säkra informationshanteringen enligt gällande lagrum för att kunna leverera kvalitativa välfärdstjänster till medborgarna i Örebro kommun. En upphandling av denna dignitet kräver en hel del resurser, vilket gör att prioriteringar bland programområdets utvecklingsaktiviteter har behövts göras i allt större utsträckning under året.

Två nya vård- och omsorgsboenden med nya tekniska lösningar öppnade under 2022. Tekniken har medfört utökade möjligheter till individanpassningar så att personal kan möta upp de enskildas behov på bättre sätt. Detta i sin tur medför förändrade arbetssätt och rutiner, ett arbete som kommer fortsätta utvecklas framöver.

Antalet äldre ökar och kommer att kräva fler resurser inom äldreomsorgen. Valfärdsteknik och digitalisering blir viktiga för att lösa denna utmaning, både för att dämpa kostnadsutvecklingen, men i än högre grad öka tryggheten och livskvaliteten för äldre och för de med en funktionsnedsättning genom möjligheten att kunna leverera en individanpassad och jämlik omsorg. För att möta upp detta behov pågår upphandling av trygghetslarm och annan trygghetsskapande teknik för ordinärt boende under hösten 2022, med ambitionen att ha både teknik och nya arbetssätt införda under 2023.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov av stöd

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Hela Örebro ska upplevas tryggare och ingen människa ska begränsas i sitt liv på grund av otrygga miljöer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska vara narkotikafritt och konsumtionen av andra beroendeframkallande medel ska minska. Miljöer där barn och unga vistas ska vara fria från narkotika

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun har tillsammans med civilsamhällets aktörer en nollvision mot hemlöshet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Alla barn har rätt till bra boendemiljöer och att inte leva i ekonomisk utsatthet

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområdet.

Örebro kommun har sedan 2016 ett IOP med föreningen Verdandi i syfte att kunna erbjuda Bostad Först till personer med särskilda behov. Utvärderingen av Bostad Först Örebro av Verdandi visar på att verksamheten resulterar i både humanitära och samhällsekonomiska vinster. Bland annat har flera av de som varit hemlösa i flera år fått ett eget kontrakt, förändrat sin livsstil och gått från arbetslöshet till fast arbete och sysselsättning.²

Nuvarande IOP löper ut den 30 september 2022 och kan inte förlängas ytterligare. Verksamheten ansökte om ett nytt IOP om två år med möjlighet till förlängning med tre år. Verdandi Bostad Först ser ett ökat behov och vill utöka verksamheten till 20 andrahandskontrakt mot nuvarande 10 andrahandskontrakt, samt kunna ha tillgång till ersättare vid sjukdom och semester. Verksamheten ansökte därför om en utökning utifrån nuvarande IOP för ytterligare en tjänst. Verdandi Bostad Först har nu fyra personer anställda, en verksamhetsledare och tre vägledare. Programnämnden beslutade på sammanträdet 1 september att teckna nytt IOP med Verdandi.

² Aronsson, P. (2015). *Bostad Först. Örebromodellen*.

KF/KS inriktning/åtagande

- Möjliggöra för fler trygghetsboenden och platser på vård- och omsorgsboenden och ett koncept ska tas fram avseende kommunens stöd vid upphandling av Trygghetsboenden/Seniorboenden.

PN:s konkretisering

- **I Lokal- och bostadsförsörjningsplanen med Investeringsplan ska behov av trygghetsboenden och platser på vård- och omsorgsboenden beskrivas.**

Ett arbete har gjorts för att kvalitetssäkra den platsprognos som årligen görs med hjälp av resultatet från Kostnad Per Brukare (KPB). Bedömningen är att modellen ger en bra grund för att bedöma det framtida behovet av permanenta platser på vård- och omsorgsboende.

Prognosen för behovet av vård- och omsorgsboendeplatser är gjord utifrån 2021 års konsumtion av dygn med reviderad befolkningsprognos för 2022 och framåt, planerad utbyggnad och bedömt behov av ökade vård- och omsorgsboendeplatser utifrån befolkningsprognosen.

Platsprognosen sträcker sig till 2030 och redovisar behov av 405 nya platser på vård- och omsorgsboende. Det ställer höga krav på en välplanerad byggprocess där kostnads-effektiva lösningar kan användas. För att kunna påbörja byggprocessen behövs en lämplig tomt i storleken 10 000 kvm, vilket krävs för större vård- och omsorgsboende och det kan ta tid att hitta en sådan tomt.

I Örebro kommun finns fyra trygghetsboenden med totalt ca 200 lägenheter. Kön till trygghetsbostäder i Örebro kommun är lång. Med nuvarande regelverk får individer ställa sig i kö året när denne eller annan person i hushållet fyller 70 år. Inflyttning får ske först året när individen fyller 75 år. En individ kan ställa sig i kö till önskad adress och önskad storlek på lägenhet. Nuvarande regelverk kring ålder samt hantering av den preciserade kön har bidragit till att kön är administrativt svårhanterlig med mycket manuell hantering och belastar såväl hyresadministrationen på Lokalförsörjningsenheten, som fastighetsförvaltare på Mark enheten och aktivitetssamordnarna på nuvarande trygghetsboenden.

Bemanningen av aktivitetssamordnare på dagens trygghetsboenden är lägre än tidigare som en följd av effektiviseringskrav 2020. Konsekvensen av dagens bemanning är att kommunen inte kan leva upp till det man utlovar för en trygghetsbostad.

ÖBO har inkommit med förslag på seniorboenden som föreslås att konverteras till trygghetsbostäder. En utredning kring förslagen, nuvarande bemanning av aktivitetssamordnare på befintliga trygghetsbostäder samt översyn av ålderskriteriet pågår. Avsikten är att ta fram förslag på vilka av de föreslagna seniorboendena som är lämpliga att konvertera till trygghetsbostäder, med hänsyn till definition, lokalisering, kostnader mm samt vilken bemanning som anses lämplig för trygghetsboenden med avseende på aktivitetssamordnare och eventuellt förändrat ålderskriterium. I samband med utredningen har behov av förtydligande kring definitionen för trygghetsbostad samt en förenklad/förändrad köhanteringen uppkommit, vilket även omhändertas i utredningen.

KF/KS inriktning/åtagande

- Fler gruppboende ska byggas enligt framtagen standardmodell, fler aktörer ska beredas plats att bygga gruppboende och upphandlingar av platser ska ske.

PN:s konkretisering

- **I Lokal- och bostadsförsörjningsplanen med Investeringsplan ska det anges att fler gruppboende ska byggas enligt den framtagna standardmodellen och att fler aktörer ska beredas plats att bygga gruppboende, samt att upphandlingar av platser ska ske.**

I Lokalförsörjningsplanen tydliggörs behovet av nya grupp- och serviceboende och en nybyggnation av tre gruppboende per år anges i planen. Inför byggnation av ytterligare gruppboende behöver först ett arbete med revidering av funktionsprogrammet ske för att säkerställa att lokalerna blir bra för verksamheten som ska bedrivas och detta arbete pågår.

Genomsnitt av köpta platser per månad inom LSS för jan-okt 2022 så ligger det på 55 (54,6) st. För SoL är motsvarande siffra 12 (11,8) st, totalt blir det 66 st (66,4). I jämförelse med snittet på 2021 så är det en ökning med 8 platser (7,9).

Upphandling av platser görs. Hittills under året har kommunen 66 externa placeringar i genomsnitt per månad, varav 55 inom LSS och 12 inom SoL. I jämförelse med snittet för 2021 är det en ökning med 8 platser.

KF/KS inriktning/åtagande

- Arbetet för att motverka och bryta människors ofrivilliga ensamhet ska stärkas. Örebro kommun ska i samarbete med andra aktörer och med hänsyn till rådande restriktioner hitta nya metoder för människor att mötas.

PN:s konkretisering

- **Ge förutsättningar till att genomföra sommarvistelse för seniorer och att rekvirera statsbidrag som gynnar målgruppen.**

Den ofrivilliga ensamheten bland äldre har varit ett utbrett problem en längre tid men har blivit mer påtaglig som följd av coronapandemin. Sommarvistelse för äldre under sommaren är en prioriterad satsning från Programnämnden som ett led att mota ofrivillig ensamhet. Prioriteringen innebär att Hemvårdsnämnden har en förstärkt budget för att genomföra sommarvistelse för seniorer.

Frivillig- och hälsofrämjandeenheten i Hemvårdsnämnden har organiserat och hållit i sommarutflykter under sommarmånaderna. Utbudet har varierat, med resor inklusive övernattnings till Solliden och Hjälmargården och ett antal dagsutflykter, längre och kortare. Variationen har valts för att kunna erbjuda så många seniorer som möjligt ett miljöombyte och meningsfulla aktiviteter under sommaren. Sommarvistelse är en viktig del i det uppsökande arbetet, att knyta kontakter med nya seniorer och kunna erbjuda hälsofrämjande aktiviteter även framåt.

Med stöd av riktat statsbidrag har utökad bemanning på vård- och omsorgsboende och inom korttidsvården för att motverka ensamhet skett. Den utökade bemanningen

används till att möjliggöra mer tid för social samvaro genom samtal, promenader, utevistelse och andra aktiviteter både inne och ute.

Satsningen innebär att det finns större möjligheter till både individuella aktiviteter och aktiviteter i grupp för de boende. Den utökade bemanningen kopplat till ensamhet inom äldrepsykiatri ger förutsättningar för utökade insatser i form av samtalsstöd, närhet till personal och ökad trygghet.

Rekvirering, fördelning och nyttjande av det riktade statsbidraget motsvarande 8,2 mnkr förväntas ge positiva effekter för folkhälsa både vad gäller att motverka ensamhet bland äldre och för ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom.

KF/KS inriktning/åtagande

- Barnkonventionen och barns rätt att ses som rättighetsbärare ska aktivt implementeras i hela kommunens organisation.

PN:s konkretisering

- **Ge ekonomiska förutsättningar till Familjerättens verksamhet.**

Socialnämnden fullgör de uppgifter som enligt socialtjänstlagen åvilar en socialnämnd i fråga om familjerättsliga frågor. Det gäller Socialnämndens skyldighet att utreda faderskap, att handlägga ärenden som gäller adoption och att utreda frågor kring vårdnad, boende och umgänge.

Under våren 2021 presenterade regeringen propositionen ”ett stärkt barnrättsperspektiv i vårdnadstvister”. Lagförändringen ska ”stärka barnrättsperspektivet i vårdnadsprocessen, skapa förutsättningar för föräldrar att nå samförståndslösningar och stärka skyddet för barn som riskerar att fara illa”.

För att klara grunduppdraget och särskilt de ökade krav som ställs i och med lagförändringarna prioriterade Programnämnden i Programplan med budget 2022 att stärka Socialnämndens budget för 4,5 årsarbetare.

Familjerätten har kunnat utöka bemanningen enligt plan, resursförstärkningen var nödvändig för att klara grunduppdraget med de nya lagkraven samt att kunna genomföra nödvändig verksamhetsutveckling. Något som prioriterats högt under våren har varit att klara utredningar inom den lagstadgade tiden om fyra månader. Endast undantagsfall, vid särskilda skäl, har anstånd begärts hos Tingsrätten och beviljats. En annan stor förändring är att informationssamtal numera måste hållas före domstolsprocess, vilket alltså är en helt ny uppgift för Familjerätten. Verksamhetsutveckling pågår och bland annat har enheten satt upp SMART.a mål för familjerätten. Målen handlar om barnsamtal, samarbetsamtal, utredningar och kompetensutveckling. När dessa målsättningar är uppnådda blir nästa steg att formulera mål för bland annat umgängesstöd och sammanhållet stöd.

KF/KS inriktning/åtagande

- Stödet till civilsamhällets aktörer som jobbar mot våld i nära relation ska öka. Samverkan med aktörer som jobbar mot hedersrelaterat våld och förtryck ska förbättras.

PN:s konkretisering

- Ge stöd till civilsamhällets aktörer som jobbar mot våld i nära relation.

Programnämnden har sedan flertalet år tillbaka avtal med Kvinnohuset i Örebro. I avtalet ingår det att Kvinnohuset bedriver skyddat boende. Från och med 2022 utökades avtalet med bemanning på helger och kvällar samt att bedriva kvalificerat samtalsstöd. Den utökade finansieringen motsvarar 2,5 mnkr från Programnämnden, där delen för samtalsstöd uppgår till 1,5 mnkr per år. Det nya avtalet gäller i två år framåt och en utvärdering/uppföljning av avtalet kan med fördel startas i början av 2023. Syftet med den ekonomiska utökningen var att ge ökad kvalitet för de som har beslut om skyddat boende samt att erbjuda kvalificerat samtalsstöd med öppen ingång.

KF/KS inriktning/åtagande

- Förstärka arbetet som leder till att fler personer kan lämna en kriminell livsstil.

PN:s konkretisering

- Ge förutsättningar till arbete som leder till att fler personer kan lämna en kriminell livsstil, exempelvis genom föreningsbidrag.

Föreningen Fenix får föreningsbidrag från Programnämnden uppgående till 470 tkr per år. Föreningen är en ideell kamratförening med syfte att hjälpa och stödja beroende och kriminella som tagit ett beslut att göra en livsstilsförändring i riktningen att hitta tillbaka till samhället och ett liv fritt från droger och utanförskap. Föreningen driver även ett skyddat och kontrollerat boende i egen fastighet, tillsynsboende i hyrda lägenheter samt öppenvård i en föreningslokal.

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 3	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Andel nöjda med trygghet, FFF, samtliga verksamheter, samtliga utförare (%)	78	-	-	Öka
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – trygghet, andel (%)	K 88 M 89 T 89	-	K 87 M 90 T 88	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – trygghet, andel (%)	K 90 M 83 T 88	-	K 85 M 87 T 86	Öka
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – helhetssyn, andel nöjda (%)	K 90 M 93 T 91	-	K 87 M 91 T 88	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – helhetssyn, andel nöjda (%)	K 87 M 78 T 84	-	K 76 M 78 T 77	Öka
Antal genomförda individuppföljningar, Sol vård och omsorg	2 292	2 850	2 249	Öka
Antal genomförda individuppföljningar, Sol socialpsykiatri	-	-	188	
Antal genomförda individuppföljningar, LSS	310	175	100	Öka
Kommentarer till indikatorernas prognos				
Även här används främst nationella brukarundersökningar som källa för indikatorerna. Resultaten för 2022 publicerades vecka 25, därav kan utfallet för innevarande år presenteras. För antalet genomförda individuppföljningar avser kolumn ”Utfall 2022” däremot prognosen för 2022.				

Statistik för LSS och socialpsykiatri anger antal individer. För vård och omsorg anges antal uppföljningar (uppföljning kan ha gjorts flera gånger för en individ). Inom LSS och socialpsykiatri har individuppföljningsrutinen inte kunnat genomföras fullt ut på grund av resursbrist första halvan av året. Under oktober väntas de nyrekryterade vara på plats. Även äskan om resurser har gjorts för att utöka antalet handläggare och bättre kunna möta de krav som finns på uppföljning.

4.4 Målområde 4 Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet

4.4.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 4

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns boende- och livsmiljöer ska vara hälsosamma, trygga, säkra och skapa förutsättningar för jämlika uppväxtvillkor samt möjliggöra för kommunens invånare att leva ett gott liv oavsett var man bor

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska vara en sammanhållen stad med stadsdelar som kompletterar varandra och där vi aktivt arbetar för att minska barriärer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

I ett växande Örebro motsvarar bostadsbyggandet, verksamheter och samhällsfastigheter befolkningsökningen och näringslivets behov

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun upplevs som en attraktiv plats som lockar allt fler med efterfrågad kompetens

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Genomföra insatser och fortsätta utveckla ett hållbart resande med klimatsmarta, utrymmessnåla och kapacitetsstarka trafikslag

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska präglas av platser som främjar skapande, rörelse, god folkhälsa och som stimulerar möten mellan människor

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområdet.

Programnämndens bidrag till målområdet består främst av arbete kopplat till nämndens grunduppdrag om lokalförsörjningsplanering inom programområdet. Arbetet bedrivs långsiktigt och inkluderar kommunens befolkningsprognoser i planen för framtida byggnationer. Lokalernas geografiska placering sker utifrån ett kompletterande perspektiv och lokalernas utformning skapar förutsättningar för trygga och säkra boenden för personer med särskilda behov.

KF/KS inriktning/åtagande

- Fortsätta arbetet med att skapa förutsättningar för prismässigt efterfrågade bostäder i hela kommunen.

PN:s konkretisering

- I Lokal- och bostadsförsörjningsplanen med Investeringsplan beskrivs behov av prismässigt efterfrågade bostäder med särskilt service.

Nybyggnation av gruppboende i form av standardmodell som kommunen skapat ger kommunen möjlighet att bygga mer kostnadseffektiva lokaler och bostäder.

I och med de nya reglerna för investeringsstöd vid nybyggnation av bostäder ges kommunen erbjudande om att hyra 12,5 procent av bostäderna i nybyggnation eller i fastighetsägarens befintliga hyresrätter. Investeringsstödet ska bidra till att hålla nere hyrorna i nyproduktion och kommunen har valt att tacka ja till erbjudandet om att hyra en del bostäder. På så sätt hyr kommunen bostäder utspritt i staden och till mer rimlig hyra än vid vanlig nyproduktion.

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 4	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Beläggningsgrad, vård- och omsorgsboende, permanent respektive korttid, samlat värde för programområdet (%)	96,4	97,3	97,4	Öka
Beläggningsgrad, bostad med särskild service, LSS, samlat värde för programområdet (%)	99,7	-	99,0	I nivå
Brukarbedömning boende särskild service Sol – Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	-	K 70 M 76 T 71	-	Öka
Brukarbedömning boendestöd Sol – Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	-	-	-	Öka
Brukarbedömning gruppboende LSS – Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	K 76 M 80 T 77	K 80 M 77 T 77	-	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – trivs med rum/lägenhet, andel (%)	K 73 M 61 T 70	-	K 70 M 68 T 70	Öka
Kommentarer till indikatorernas prognos				
Sett till helheten över tid så har den pågående pandemin inte påverkat beläggningsgraden inom programområdet i någon större utsträckning. Beläggningsgraden är därför på en fortsatt hög nivå.				
För indikatorerna kopplade till hur personen trivs i sitt hem befinner sig Örebro kommuns resultat bland de kommuner som ligger i mitten av skalan och utrymme för förbättring finns därför.				

4.5 Målområde 5 Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald

4.5.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 5

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta för att klimatbelastningen per person i Örebro ska vara på en nivå, som om den tillämpas globalt, inte äventyrar jordens klimat

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska fortsätta öka tillförseln av ny förnybar energi, utveckla energieffektiviseringsåtgärder samt öka andelen förnybar energi som används, med syfte att minska såväl kostnad som klimatpåverkan

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns vattenförekomster ska uppnå god status och dricksvattenresurserna ska vara långsiktigt tryggade

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska binda samman kommunens grönstruktur samt värna om och bidra till ökning av biologisk mångfald och ekosystemtjänster

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Avfallet i Örebro kommun ska minska till mängd och farlighet samtidigt som återvinningen ska öka

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska tydliggöra vad som krävs och arbeta för att uppnå miljömässig och organisatorisk motståndskraft för att de mest sannolika extrema väderhändelserna och ett förändrat klimat

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområdet.

Precis som inom målområde fyra består Programnämndens bidrag till målområde fem främst av nämndens arbete med lokalförsörjningsplanering inom programområdet. Genom krav på bland annat energieffektivitet vid nybyggnationer och renoveringar bidrar nämnden till en minskad klimatbelastning och minskade kostnader.

Målen angående vatten och grönstruktur bedöms inte som relevanta för nämnden då detta inte ligger inom ramen för nämndens uppdrag.

KF/KS inriktning/åtagande

- Arbeta för bred implementering av programmet för hållbar utveckling och inkludering av 2030 målen i ordinarie styrning, ledning och verksamhetsuppföljning. Örebro kommun ska också skapa förutsättningar för bildning för hållbar utveckling med kunskapslyft och kompetensutveckling inom kommunkoncernen.

PN:s konkretisering

- **Arbeta för bred implementering av programmet för hållbar utveckling och inkludering av 2030 målen i ordinarie styrning, ledning och verksamhetsuppföljning för Programområde social välfärd.**

KF/KS inriktning/åtagande

- Örebro kommun ska se över och tydliggöra förutsättningarna för livsmedelsförsörjning utifrån globala och nationella störningar i produktion och leverans, samt skapa förutsättningar för en god samverkan inom kommunen och mellan samhällets aktörer avseende hållbar livsmedelsförsörjning.

PN:s konkretisering

- **Bidrag till en god samverkan inom kommunen och mellan samhällets aktörer avseende hållbar livsmedelsförsörjning.**

Prognos för indikatorer

Programnämnden saknar indikatorer inom målområde 5.

4.6 Målområde 6 Hållbara och resurseffektiva Örebro

4.5.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 6

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Nämnder och styrelser i kommunen ska säkerställa hög budgetföljsamhet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska ha en långsiktig och hållbar ekonomi, där varje nämnd och dess verksamheter bidrar till en god ekonomisk hushållning av kommunens resurser

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta nämndövergripande för att nå högsta möjliga resursnytta

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Vid fördelningen av de ekonomiska medlen i kommunkoncernens olika verksamheter ska jämställdhet beaktas

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Som attraktiv arbetsgivare ska Örebro kommun rekrytera, utveckla och behålla kompetenta och engagerade medarbetare för att utveckla kommunens verksamheter

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområdet.

Nettokostnadsavvikelse, mnkr	2020	2021
Äldresomsorg	170	128
LSS	-28	-36
Individ och familjeomsorg	88	73

Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativ värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat. Resultat över 0 indikerar högst kostnadsläge p. g. a. hög ambitionsnivå och/ eller låg effektivitet.

Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorg har minskat från 2020 till 2021 med 42 mnkr, vilket till största del förklaras av följande åtgärder som har påverkat kostnadsutvecklingen för äldreomsorgen:

- arbetet inom Strukturförändringsprogrammet inom den kommunala hemvården med målet en ekonomi i balans till ingången av 2022
- borttagande av service utan biståndsbedömning,

- ny ersättningsmodell för omvårdnad från och med november 2020 med behovsnivåer och med bonusersättning till utföraren när omvårdnadsbehovet minskar för brukaren/individen som ersätter tidigare ersättning med konsumtionsdrivande ”utförd tid”

Även andra förändringar har bidragit till den förbättrade kostnadsutvecklingen, som exempelvis borttagande av larmgrupp, förändrad biståndsriktlinje för mattjänst och införande av en hyresmodell för vård- och omsorgsboende.

Nettokostnadsavvikelsen för LSS ligger fortsatt under statistiskt förväntad. Förklaringen till det är delvis att nya grupp- och servicebostäder som öppnade 2021 inte får helårseffekt förrän 2022. För bostäder med särskild service, LSS, är den genomsnittliga väntetiden över 300 dagar och inflödet av individer med myndighetsbeslut har de senaste åren också varit högre än antalet verkställda beslut. Att inte verkställa besluten i tid innebär att individen inte får den insats hen har rätt till och att Programnämnden kan få vite för varje sent verkställt beslut. För att hantera den befintliga kön behövs det byggas minst tre grupp- eller servicebostäder per år.

För individ- och familjeomsorg inklusive försörjningsstöd har nettokostnadsavvikelsen minskat, men ligger fortsatt över statistiskt förväntad. Det finns fortfarande ekonomiska utmaningar med de externa och vård- och behandlingskostnaderna inom individ- och familjeomsorgen.

En viktig del i arbetet med en hållbar ekonomi på lång sikt är Rehabiliterande arbetssätt och det är där viktigt att det finns balans och samordning mellan de ekonomiska ersättningsmodellerna och andra komponenter som exempelvis biståndsbedömning, förfrågningsunderlag samt taxor och avgifter.

För Programnämndens egen verksamhet visar preliminärt bokslut på ett överskott med 50,9 mnkr i jämförelse med budget, det är en förbättring från helårsprognos 2 med 6,1 mnkr men det är en försämring från bokslutet 2021 med 20,2 mnkr.

Sedan 2020 har Programnämnden kontinuerlig ”Månadsrapport ekonomi” för programområdet som informationsärende. Syftet med rapporten är ge Programnämnden aktuell ekonomisk information under året och att i ett tidigt skede upptäcka ekonomiska avvikelser och är en del i arbetet med en ekonomi i balans. Månadsrapporten är ett komplement till delårsrapport 1 och 2 samt årsberättelse.

Det ekonomiska läget inom programområdet är fortsatt ansträngt och samtliga nämnder inom programområdet behöver fortsatt arbeta med effektiviseringar under året för att förbättra den ekonomiska situationen. Det behöver göras både avseende utbudet av sociala välfärdstjänster och avseende verksamheterna.

KF/KS inriktning/åtagande

- Ta fram en fördjupad analys av befolkningsutvecklingen som speglar trender och långsiktiga konsekvenser för kommunens övergripande planering och kostnadsutveckling.

PN:s konkretisering

- **Integrera information från en fördjupad analys av befolkningsutvecklingen i Lokal- och bostadsförsörjningsplanen med Investeringsplan.**

En fördjupad kommunövergripande analys av befolkningsutvecklingen har ännu inte tagits fram men Programnämnden har för avsikt att integrera informationen när analysen blir tillgänglig.

KF/KS inriktning/åtagande

- Utifrån genomförd befolkningsanalys utveckla välfärden utifrån ökade och / eller förändrade behov.

PN:s konkretisering

- **Utreda och anpassa utbud av sociala välfärdstjänster vid förändrade eller utökade behov.**
 - Förändrad ersättningsmodell service
 - Förändrad riktlinje biståndsbedömning
 - Koppling Rehabiliterande arbetssätt

Örebro kommun, såväl som kommunsverige i stort, står inför kommande geografisk utmaning, som innebär en ökad äldrebefolkning och en ökad försörjningskvot. Det innebär att kommunen behöver utreda och föreslå anpassningar vad gäller arbetssätt och utbud av förändrade eller utökade behov hos målgrupperna.

I slutet av 2020 infördes en ny ersättningsmodell för omvårdnad, där ersättningen inte längre baseras på utförd tid, utan baseras på omsorgsnivåer. Under 2021 gavs i uppdrag att skapa en enhetlig ersättningsmodell även för serviceinsatser och den trädde i kraft 1 september 2022. Syftet med en förändrad ersättningsmodell för service är att ge stöd utifrån individens behov i stället för att främja konsumtion i tid. De nya ersättningsmodellerna för både omvårdnad och service stödjer ett rehabiliterande arbetssätt, det vill säga att individerna fortsätter att utföra det de klarar av på egen hand.

Genom förändringar i styrdokumentet riktlinje för biståndshandläggning påverkas också utbudet av sociala välfärdstjänster. Riktlinjen har uppdaterats under både 2021 och 2022 för att harmonisera med de anpassningar som gjorts i valfrihetssystemen.

Under 2021 gjordes anpassningar i riktlinjen till att bedöma och fatta beslut om stöd för vardera individen i hushållsgemenskap, något som i praktiken implementerades vid årsskiftet 2021/2022. Det får genomslag på vård- och omsorgstaxan, då vardera individen debiteras för sin del av stödet som utförs. Inom omvårdnad förändrades insatserna för ledsagning och social samvaro, till Ledsagning till vårdinrättning och Sociala och fysiska aktiviteter. Med denna ändring blev det mer flexibelt för den enskilde att välja vilken aktivitet som hen mår bra av samt var aktiviteten ska utföras.

Under 2022 förändrades riktlinjen för biståndshandläggning igen, för att stödja den förändrade ersättningsmodellen och där omfattningen av ett biståndsbeslut inte längre beskrivs i timmar utan i behov av frekvens. I riktlinjen gjordes också förtydliganden om vilket utbud som Örebro kommun bedömer inom socialtjänstlagens begrepp skälig levnadsnivå. Ändringen innebär att individer som beviljats stöd i en insats, inte längre ska styras av en timfrekvens, utan att utföraren ska se till att den enskildes behov ska tillgodoses.

KF/KS inriktning/åtagande

- Fortsätta att utvärdera kommunens krishantering och förändrade arbetssätt med anledning av coronapandemien samt skapa stärkt beredskap för pandemier.

PN:s konkretisering

- **Bidra aktivt i det kommunövergripande arbetet kring utvärdering och stärkt beredskap utifrån coronapandemin.**

Någon kommunövergripande utvärdering av kommunens hantering av pandemin och arbetssätt har inte gjorts under 2022 men Programnämnden kommer bidra aktivt om förfrågan kommer.

KF/KS inriktning/åtagande

- Genomföra en jämlikhets- och jämställdhetsanalys av hur Örebro kommuns resurser används för att stärka förutsättningarna för ökad jämlikhet och jämställdhet.

PN: konkretisering

- **Bidra med att genomföra en jämlikhets- och jämställdhetsanalys för Programnämnden vid behov.**

KF/KS inriktning/åtagande

- De ekonomiska, sociala och ekologiska hållbarhetskraven ska ytterligare stärkas i upphandlingsprocessen.

PN: konkretisering

- **Integrera och stärka hållbarhetskraven i Programnämndens upphandlingsprocesser.**

KF/KS inriktning/åtagande

- Formera en ny förvaltningsorganisation som kan ge ett ändamålsenligt stöd till Kommunstyrelsen och de nya nämnderna.

PN: konkretisering

- **Programområde social välfärd bidrar aktivt i arbetet med att ta fram förslag till den nya förvaltningsorganisationen inom det sociala området.**

Ett förslag till ny förvaltningsorganisation har arbetats fram och kommundirektören har beslutat enligt detta. Arbetet med att implementera organisationen pågår nu i kommunen.

KF/KS inriktning/åtagande

- Underlätta för delningsekonomi och återanvändning för verksamheter och medborgare i kommunen

PN:s konkretisering

- **Beakta delningsekonomi och återanvändning för Programnämnden vid exempelvis nybyggnation av särskilda bostäder.**

Inriktningen inte påbörjad.

KF/KS inriktning/åtagande

- Genomföra en översyn av formerna för intraprenader och självstyrande verksamheter inom Örebro kommun, för att stimulera till fler sådana.

PN:s konkretisering

- Medverka i översynen av formerna för intraprenader och självstyrande verksamheter inom Örebro kommun, genom exempelvis remissvar och intervjuer.

Programnämnden kommer medverka om förfrågan kommer och processen ger den möjligheten.

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 6	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Ekonomisk avvikelse, egen verksamhet, mnkr	27,3	71	52,6	+0
Ekonomisk avvikelse, programområde, mnkr	-50,1	-2	-61,1	+0
Kommentar till indikatorerna				

5. Programnämnd social välfärds resurser

Analysunderlag – ekonomi.

Programnämnd social välfärd fördelar ekonomiska resurser genom ersättningsmodeller till både kommunala och externa utförare samt genom anslag till verksamheter som inte omfattas av ersättningsmodeller. Ersättningsmodellerna är beslutade av Programnämnd social välfärd.

Ersättningsmodell för Omvårdnad, Service och Mattjänst, Lov

Kommunal utförare i Hemvårdsnämnden och externa utförare inom Lov ersätts med en intäktsbaserad ersättning inom Omvårdnad, Service och Mattjänst. Ersättningen för Omvårdnad kan användas inom ett Rehabiliterande arbetssätt och ersätter 29 nivåer. Ersättningen är uppbyggd av sex olika ersättningsgrunder och ersättningen baserar sig på beviljad behovsnivå. För individer som beviljats insatser för kommunal hälso- och sjukvård, trygghetslarm och avlösning i hemmet utgår en månadsersättning. Den kommunala utföraren erhåller ersättning för det yttersta ansvaret.

Kommunal utförare i Hemvårdsnämnden och externa utförare inom Lov ersätts med en intäktsbaserad ersättning för Serviceinsatser med biståndsbeslut och Mattjänst. Ersättningen baseras på antalet utförda timmar inom Service fram till september och därefter utefter nivåer baserad på individernas bedömda behov. Ersättningen för mattjänst baseras på antalet levererade matlådor. Ersättningen regleras i förfrågningsunderlagen och överenskommelse med kommunal utförare.

Ersättningsmodell Daglig verksamhet, Lov

Kommunal utförare i Funktionsstödsnämnden samt extern utförare inom Lov, ersätts per närvarodag, förfrågningsunderlaget hanterar gällande styrprinciper. Faktiskt närvaro följs varje månad och efter denna görs en automatiserad kontroll av ersättningen efter de regler som gäller i förfrågningsunderlaget. Faktisk närvaro styr även utbetalningen av Habiliteringsersättning till individen med Daglig verksamhet.

Ersättningsmodell Grupp och Servicebostad, LSS

Kommunal utförare i Funktionsstödsnämnden ersätts med en intäktsbaserad ersättning för belagda dygn. Ersättningen utgår från en individuell stödbehovsmätning och i de undantagsfall som stödbehovsmätning inte kan användas görs en särskild utredning om ersättning.

Köp av externa enstaka platser sker enligt upphandlade ramavtal.

Extern utförare ersätts enligt avtal.

Ersättningsmodell Socialpsykiatri

Ersättningsmodell kommer att implementeras under andra halvåret, där kommunal utförare i Funktionsstödsnämnden ersätts för insatser som utförs enligt följande:

- Individer med beslut om särskilt boende ersätts utföraren per dygn efter 8 olika stödbehovsnivåer
- Individer med beslut om boendestöd ersätts utföraren per månad efter 5 olika stödbehovsnivåer
- Individer med beslut om sysselsättning ersätts utföraren per månad med en schablonersättning som är lika hög för samtliga individer oavsett stödbehov
- Individer med beslut om omsorgsinsatser ersätts utföraren efter samma ersättning som den kommunala utföraren inom äldreomsorgen

- Individer med beslut om serviceinsatser har utförd tid räknats om till en ersättning per månad. Ingen utförd tid krävs. Här kan ersättningsnivån justeras om ersättningen för service justeras under året.

Ersättningsmodell Vård- och omsorgsboende

Kommunal utförare i Vårdboendenämnden ersätts med en intäkt för belagda dygn, permanent boende respektive korttidsboende. Ersättningen baserar sig på olika vårdtyngder för de olika inriktningarna. Vårdboendenämnden styr och fördelar sedan vidare till de boendena och enheterna.

Externa utförare ersätts enligt avtal.

Årlig justering av ersättningen och beläggningskrav

Ersättningsnivåerna fastställs årligen av Programnämnd social välfärd. Oftast gäller nya ersättningsnivåer från och med 1 april och beläggningskrav fastställs i samband med Programplan med Budget för aktuellt år.

Riktade statsbidrag

Programnämnden söker de möjliga riktade statsbidrag för programområdet från i huvudsak Socialstyrelsen. Dessa medel ska i regel återrapporteras och användas under innevarande år om inte annat anges.

	Benämning	Belopp, mnkr	Åter-rapportering	Åter-betalning	Kommande år
1	Säkerställa God vård och omsorg av äldre	54,0	X	X	Permanent
2	Motverka ensamhet bland äldre och ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom	8,2	X	X	-
3	Stimulansmedel för Daglig verksamhet och införandet av Habiliteringsersättning	6,2	X	X	2023, 2024
4	Teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus	2,0	X	X	-
5	Äldreomsorgslyftet	22,9	X	X	2023
6	Subventioner av familjehemsplaceringar	1,4	X	X	2023
7	”God och Nära Vård”	6,5	-	-	Beloppet avser både 2022 och 2023

Under våren har Socialstyrelsen beviljat Örebro kommun statsbidrag för prestationsbaserade medel till kommuner som utökat bemanning av sjuksköterskor på särskilt boende motsvarande 15,5 mnkr. Medlen får användas fritt och under perioden 2022 – 2023. Socialstyrelsen beviljade inte Örebro kommun statsbidrag för prestationsbaserade medel i syfte att minska andelen timanställda inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre. För att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg har Socialstyrelsen beviljat Örebro kommun 29,9 mnkr.

Programnämnden har lämnat intresse till Socialstyrelsen att ta del av de två prestationsbaserade statsbidragen för åren 2023.

Under 2022 fanns ett antal statsbidrag som vård och omsorgsverksamheten tagit del av vilket möjliggör insatser utöver det som budgeten medger. Nedan följer en sammanställning av de största bidragen:

Äldreomsorgslyftet fortsätter att finansiera kompetensutvecklingsåtgärder under 2022. Totalt sett har kommunen tilldelats 22,9 mkr

God och Nära vård, Örebro kommun har totalt 14 mkr som kan nyttjas under 2022 - 2023. Dessa medel användes under 2022 till att finansiera satsningen på vidareutbildning till specialistsjuksköterskor på betald arbetstid samt finansiering av processledare Nära vård.

Teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus, detta statsbidrag finansierar bland annat förvaltningens två verksamhetsutvecklare inom välfärdsteknik. Totalt sett har kommunen erhållit 2,1 mkr.

Statsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg har beviljats med 30 mkr för de tre olika projekt, Förbättrad arbetsmiljö för medarbetare inom vård och omsorg (21,0 mkr), Utveckling av nya arbetstidsmodeller (1,5 mkr) samt Minska delade turer (7,5 mkr).

Statsbidrag för att motverka ensamhet bland äldre och ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom har erhållits med 8,3 mkr. Medlen nyttjas till satsningar inom vård- och omsorgsboende, bland annat för att möjliggöra förstärkt bemanning inom äldrepsykiatri, BPSD- och teckenspråkinriktning samt satsning på att utveckla den personcentrerade demensvården.

Prestationsbaserat statsbidrag kopplat till antal sjuksköterskor på särskilt boende har erhållits med 15,5 mkr och dessa medel får kommunen använda fritt under 2022 - 2023. Planen är att bland annat nyttja medlen till kvalitets utvecklare inom hälso- och sjukvården, medicinsk strateg med läkarkompetens samt översyn av hälso- och sjukvårdsverksamhet.

5.1 Effektiviseringar

De senaste åren har både Örebro kommun generellt och Programnämnd social välfärd haft behov av att ge effektiviseringskrav till verksamheten för att nå en budget i balans. Inför budget 2022 sker inget generellt effektiviseringskrav till nämnderna från KF/KS. När det gäller Programområde social välfärd finns i Programplan med budget 2022 inget generellt effektiviseringskrav till Driftnämnderna från Programnämnden.

5.2 Programnämndens egen verksamhet

Programnämnd social välfärds egen verksamhet visar i bokslut på överskott mot budget motsvarande 52,6 mkr. Det är en förbättring mot prognos 2 som visade på överskott med 44,8 mkr i jämförelse mot budget.

Verksamhet belopp i tkr	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Budget 2022	Budget-Bokslut 2022	Förbrukning %
Gemensamt för social välfärd	221	1 044	1 432	388	73%
Bidrag och avtal	38	22 362	27 941	5 579	80%
Programgemensam verksamhet	5 791	-36 694	-32 782	3 912	112%
Regionen gemensamt	1 033	-5 090	-3 303	1 787	154%
Verksamhetssystem	3 356	25 228	29 313	4 085	86%
Köpkraft, administration	833	83 245	91 289	8 044	91%
Köp av verksamhet, LoV	48 951	522 476	548 407	25 931	95%
Vård och omsorgsavgifter	-1 595	-129 817	-128 278	1 539	101%
Köp boende och personlig assistans	9 352	1 939 773	1 943 637	3 864	100%
Särskild avgift - IVO, Betalningsansvar - Regionen		1 301	0	-1 301	-
Statsbidrag	3 137	-51 320	-52 500	-1 180	98%
Nettokostnad	71 117	2 372 508	2 425 156	52 648	98%

Programgemensamt visar i bokslut på överskott i jämförelse med budget på 3,9 mnkr, det beror framförallt på tidigare års statsbidrag för psykisk hälsa som inte utnyttjats fullt ut.

Köp av av administration, Myndighet, social välfärd visar i bokslut på överskott i jämförelse med budget på 8,0 mnkr, vilket i beror på vakanta tjänster och som följd lägre personalkostnader.

Verksamhetssystem visar i bokslut på överskott i jämförelse med budget på 4,0 mnkr, vilket framförallt beror på lägre kostnader för upphandling av verksamhetssystem, där kostnaden kommer att komma 2023.

Köp av verksamhet, LoV belopp i tkr	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Budget 2022	Budget-Bokslut 2022	Förbrukning %
Omvårdnadsinsatser	40 571	346 509	366 716	20 207	94%
Serviceinsatser	2 149	44 620	49 808	5 188	90%
Anhörigersättning	98	290	400	110	73%
Mattjänst	3 159	5 092	6 197	1 105	82%
Daglig verksamhet	2 899	121 981	121 286	-695	101%
Habiliteringsersättning	75	3 980	4 000	20	100%
Summa köp av verksamhet	48 951	522 472	548 407	25 935	95%

Köp av boende och personlig assistans belopp i tkr	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Budget 2022	Budget-Bokslut 2022	Förbrukning %
Köp av vård- och omsorgsboende	6 144	961 954	988 153	26 199	97%
Hyror	4 715	158 910	149 166	-9 744	107%
Köp/Sälj av bostäder med särskild service	-9 837	524 167	508 151	-16 016	103%
Särskild avgift - IVO, Betalningsansvar - Regionen	0	1 301	0	-1 301	-
Köp av socialpsykiatri	955	133 046	128 945	-4 101	103%
Köp av Personlig Assistans	7 375	161 696	169 222	7 526	96%
Summa köp av verksamhet	9 352	1 941 074	1 943 637	2 563	100%

Köp inom Lov

Insatser som konkurrensutsatts genom LOV, lagen om valfrihet är i Örebro kommun, omvårdnad, service, mattjänst och daglig verksamhet. Köpkraften visar totalt sett ett prognostiserat överskott med närmare 26 mnkr och återfinns till största del inom omvårdnad.

Omvårdnadsinsatser

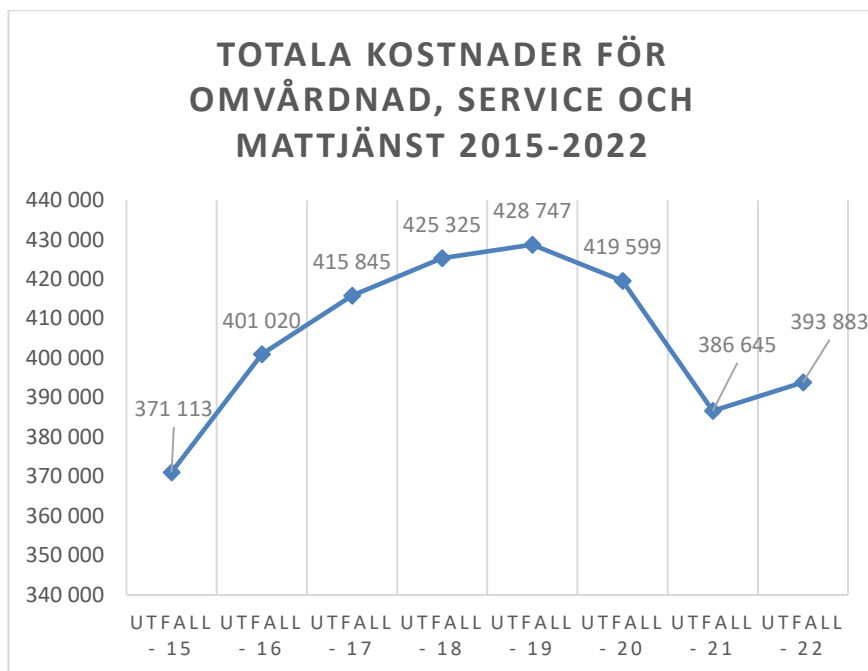
Köpkraften för omvårdnadsinsatser redovisar ett överskott för året med ca 20 mnkr. Ersättningen inom LOV omvårdnad baseras på omsorgsbehovet såväl som antalet individer med utförd omsorgsinsats och för övriga omvårdnadsinsatser baseras den på antalet individer med beviljade insatser. Antal individer med aktiv omsorgsinsats

fortsätter att öka med i genomsnitt drygt fem individer per månad, vilket är strax över nivån av den ökningstakt som fanns precis innan pandemin. Dock sker ökningen från en betydligt lägre nivå, än jämfört med innan Coronapandemin.

Antal individer med beslut om delegerad hälso- och sjukvård från sjuksköterska och fysioterapeut har minskat något, men den förändringen bedöms ha grunder snarare i att individer med avslutad insats nu även har avslutats i systemen.

Marknadsandelarna mellan intern och extern utförare sett till antalet individer med omsorgsinsats har förändrats något, den interna utföraren har ökat något från tidigare och fördelningen är numera mellan 77–78 procent med kommunal utförare och 22–23 procent med privat utförare. Antal externa utförare är i utgången av 2022 tio stycken.

Grafen nedan visar den sammanlagda kostnadsutvecklingen för insatserna omvårdnad, service och mattjänst under 2015 till och med bokslut för 2022. Sammantaget har förändringarna inneburit att kostnadsutvecklingen över tid kunnat bromsas med nästan 42 mnkr från högsta nivån hittills som uppnåddes under 2018 fram till 2021. Från 2022 har det skett en succesiv ökning men den är från en betydligt lägre nivå. Ökningen beror både på volymer sett till antalet individer och på indexhöjningen som sker årligen.

Serviceinsatser

Serviceinsatser redovisar i bokslutet ett överskott med 5,1 mnkr. Ersättningsmodellen för serviceinsatser har från september 2022 förändrats från att ersätta utifrån utförd tid till att ersätta i nivåer, liknande som för omvårdnad.

Antalet individer med utförda insatser har ökat och är i genomsnitt 15 fler än innan pandemin. Men ökningen i antal speglar främst förändringar i riktlinje för serviceinsatser, där vardera av individerna i hushållsgemenskap får söka bistånd och beviljas varsitt beslut. Två individer i hushållsgemenskap ersätts ungefär i lika nivå som en individ i ensamhushåll. Det innebär att även om antalet individer är något fler totalt sätt så är kostnaden för dem totalt sett inte högre.

Antalet utförare inom enbart serviceinsatser är i utgången av 2022 tre stycken.

Mattjänst

Bokslutet avseende Köpkraften för Mattjänst redovisar ett överskott med 1,1 mnkr, då efterfrågan fortsätter att minska kopplat till de tidigare förändrade biståndsriktlinjerna. I budgeten för 2022 bedömdes att ytterligare ett utrymme på 4,1 mnkr kunde reduceras inom köpkraften. Utfallet hittills indikerar dock att det finns ytterligare litet utrymme att minska köpkraftens storlek. Antal individer med beviljad och därtill utförd mattjänstinsats har minskat stadigt sedan 2017, men framledes förväntas dock minskningen att plana ut och på sikt stabiliserar sig vid antalet individer som har beslut enligt riktlinjerna.

Daglig verksamhet

Bokslutet för köp av Daglig Verksamhet redovisar ett mindre underskott, med 0,7 mnkr. I budgeten för 2022 fanns medräknat en volymökning på 4,7 mnkr jämfört med 2021, vilket stämmer rätt väl med förväntat utfall.

För daglig verksamhet finns ett flertal faktorer som påverkar volym och kostnad, där antalet aktiva deltagare, genomsnittligt antal planerade dagar per deltagare, karensavdrag, andelar heldagar kontra halvdagar och slutligen hur deltagarnas stödbehovsbedömningar varierar över tid påverkar både var för sig och tillsammans. De faktorerna som hittills visat sig annorlunda jämfört med 2021 är främst sett till de genomsnittliga planerade dagar per deltagare, att andelen som deltar heldagar i stället för halvdagar har ökat, samt ett högre genomsnittligt antal dagar per deltagare. Även karensavdraget har minskat i jämförelse med föregående år och detta är ett tecken på att pandemins effekter på närvaron till stor del är över. Volymökningen sett till antal deltagare är i förväntad nivå.

Sett ur ett flerårsperspektiv har kostnaderna för daglig verksamhet beräknats ha ökat med närmare 41 mnkr sedan 2015, vilket förklaras av framför allt fler personer med beviljad insats. Sedan 2015 har ökningen av personer med planerad närvaro ökat med ca 120 personer, vilket ger en genomsnittlig ökning på runt 20–25 deltagare årligen.

Köp av boende, personlig assistans och socialpsykiatri

Köp av verksamhet innehåller köpkraften för Programnämndens samtliga vård- och omsorgsboenden, även de som drivs av externa utförare. Köp av verksamhet innehåller även köpkraft av bostäder med särskild service, personlig assistans, socialpsykiatri samt hyror. Totalt uppgår köpkraften för dessa verksamheter till drygt 1,9 mdr kronor. Bokslutet för områdena visar för 2022 ett samlat överskott med knappt 2,6 mnkr. Inom området finns det dock en stor variation och underskott återfinns inom bostäder med särskild service samt hyror, medan vård- och omsorgsboende och personlig assistans i stället visar på överskott.

Vård- och omsorgsboende

Bokslutet för vård- och omsorgsboende redovisar ett överskott med 26,2 mnkr. Det beror framför allt på den uppskjutna starten av det nya vård- och omsorgsboendet Västerpark, som påverkar resultatet med ca 15 mnkr. På grund av bland annat utmaningarna i att rekrytera personal i tillräcklig utsträckning har öppnandet flyttats fram från en planerad och succesiv uppstart under våren till att i stället öppna under hösten, samt att den sista avdelningen om 20 platser öppnar först i början av 2023.

Ytterligare förklaring till överskottet härrör till stängda korttidsplatser på Askenäs, ca 4 mnkr och en helt stängd avdelning på Löwenhjelmiska, ca 7 mnkr. Överskottet skulle ha varit ännu större om det inte vore för andra kostnadshöjande faktorer. Programnämnden har under året fått ökade kostnader för köpkraften inom vård- och omsorgsboende, såsom kompensation till driftsnämnden för merkostnader kopplat till renoveringar, där hela avdelningar på Askenäs och Löwenhjelmiska stängs ner tillfälligt. Boendena har inte

fullt ut lyckats kunnat reducera kostnaderna utifrån den minskade beläggningsersättningen och har därför kompenserats via Programnämnden.

Utöver det har Vårdboendenämnden gjort extrasatsning på kvalitetshöjande åtgärder, samt bemanning i samband med övertagande av Berggården, vilket också inneburit en merkostnad på 1 mnkr som Programnämnden har ersatt. Driften för vård- och omsorgsboendet Berggården har efter beslut i Programnämnd social välfärd tagits över från Humana till kommunens regi. Förändringen trädde i kraft från den 16 maj och det innebar en överflyttning av köpkraft från extern entreprenad till intern utförare.

Beläggningsgraden är ett mått på hur väl bostadsplatserna används och där räknas de platser med fast beläggningsersättning bort. Beläggningsgraden för permanenta platser för både intern och extern utförare redovisas i bokslutet till 97,6 procent, jämfört med beläggningskravet på 97,8 procent. Gällande korttidsplatser hamnade beläggningsgraden totalt på 92,9 procent, vilket är under beläggningskravet (96,5 procent).

Den totala beläggningsgraden för både permanenta platser, korttidsplatser, intern och extern utförare uppgick till 97,3 procent.

Utvecklingen av omsättningen på vård- och omsorgsplatser och av kösituationen har växlat under pandemin, från en hög omsättning och liten efterfrågan, till en situation med relativt låg omsättning och hög efterfrågan av platser, i synnerhet korttidsplatser, och där syns fortsatta effekter under 2022. I samband med att Västerpark kan beläggas fullt ut så kommer det också få stora positiva effekter på kösituationen.

Hyror

Köpkraften inom hyror innefattar samtliga kostnader för vård- och omsorgsboenden, grupp- och servicebostäder inom både BMSS och socialpsykiatri, samt enstaka objekt inom Socialtjänsten. Bokslutet redovisar ett underskott på 9,7 mnkr, som nästan uteslutande beror på omfattande kostnader för tomhyror (totalt 14,4 mnkr).

Tomhyror utgår när en enskild lägenhet i någon av verksamheterna för tillfället inte är uthyrd. Det stora underskottet i år beror framför allt på ökade kostnader för tomhyror avseende de nya boendena Kornellen (2,3 mnkr) och Västerpark (6,0 mnkr), samt för övriga vård- och omsorgsboendelägenheter och gruppboendelägenheter som står tomma på grund av renoveringar, däribland en hel avdelning på Löwenhjelmiska (0,9 mkr), Askenäs (1,2 mnkr) och Rosenlund (ca 1,5 mnkr) eller av andra orsaker. Hyra för vård- och omsorgsboendena påverkas också om lägenheter tillfälligt ställts om till korttidsvård, som i fallet med Kornellen, där en avdelning i nuläget nyttjas till korttidsplatser.

Arbete med att säkerställa kvaliteten i de lokalhyresdebiteringar som kommer till Programnämnden från Lokalförsörjningsenheten inleddes under hösten och vintern 2020/2021. Arbetet har lett till att ca 800 tkr i feldebiterade tomhyror kunde krävas åter från Lokalförsörjningsenheten under 2021. Arbetet fortgår löpande, men kostnadseffekterna har minskat, då arbetssätten och kontrollen succesivt förbättras. För 2022 motsvarar den effekten ca 500 tkr.

Bostäder med särskild service

Köp av Bostad med särskild service innefattar insatser för målgrupperna vuxna och barn/ungdom inom LSS och Socialpsykiatri, avseende insatserna bostad med särskild service, särskilt boende, korttidsboende, korttidstillsyn och korttidsvistelse. Det innefattar både den interna köpkraften och resursfördelningsmodellen för BMSS, samt externa köp och sälj av platser.

Bokslutet för köp av bostäder med särskild service redovisar ett underskott på sammanlagt 16 mnkr. Programnämnd social välfärd har under våren 2022 kunnat verkställa fler köpta platser än vad som tidigare budgeterats inom området, vilket ger ett underskott med 5,2 mnkr. Övriga poster inom köp av verksamhet, såsom köp av bostad eller korttidsboende inom SoL, samt köp och sälj av bostad, korttidsvistelse och korttidstillsyn inom LSS BUV, har mindre över- respektive underskott, nettot visar ett överskott med ca 2,4 mnkr.

Köp av det interna utförandet av bostad med särskild service (grupp- och servicebostad) visar på ett underskott med 13,1 mnkr. Det beror på flera förklaringar, bland annat på en överenskommelse för en individ med särskilt utformat stöd. Vi kan även se en generellt sett högre stödbehovsnivå hos de individer som placerats inom de nyöppnade gruppboendena, där det i några fall också inneburit hemtagning av en extern placering. Dessutom har ett par extra servicebostadsplatser kunnat utökas, ur Öbos befintliga bestånd.

I allmänhet har ombedömningar av individers behov av stöd resulterat i högre nivåer, och därmed också högre kostnader.

Trots att många ärenden kunnat verkställas finns alltså fortfarande en kö, i december 2022 fanns 23 individer med beslut om bostad med särskild service enligt LSS, där en tredjedel väntar på plats i servicebostad. Motsvarande antal i kö för särskilt boende enligt SoL (socialpsykiatri) var 12 stycken, och alla utom en avsåg gruppboende.

Personlig assistans

Programnämndens köpkraft för personlig assistans innefattar både kostnader för beslutade insatser fattade av Försäkringskassan (20 första timmarna), samt kommunens egna assistansärenden. Bokslutet för 2022 visar ett överskott med 7,5 mnkr.

Sett till de senaste årens kostnadsutveckling för personlig assistans har den varierat kraftigt, men genomsnittligt har kostnaderna ökat med ca 6,5 mnkr per år och totalt ca 45 mnkr (mellan åren 2015 och 2022). Kostnadsutvecklingen mattades av rejält under 2021 och överskottet mot budget var då över 7 mnkr, därför har också budgeten för 2022 varit för högt lagd. Till det finns ett flertal faktorer som påverkar utfallet inom personlig assistans. Där bland annat volymökningen under pandemin har varit lägre än tidigare, kommunen har haft lägre kostnader för sjuklöner på grund av att staten gått in med stöd, individer som har fått andra insatser beviljade, exempelvis boende, eller andra fall där ärenden gått över till Försäkringskassan, samt att en del fel- eller överdebiterad ersättning har kunnat återkrävas.

Kostnaderna för de 20 första timmarna (beslut från Försäkringskassan) har planat ut, samtidigt som vi ser större ökning för den av kommunen beslutade assistansen, främst gäller ökningen de privata utförarna.

Kommande lagändring 1/1 2023 gällande personlig assistans, ”stärkt rätt till personlig assistans”, som innebär att fler individer kan komma att innefattas av rätt till stöd enligt LSS (kommunen) samt enligt socialförsäkringsbalken (Försäkringskassan). Det är i nuläget osäkert om vilka effekter detta ger för kommunens kostnader, men det finns en liten risk att de ökar inledningsvis under 2023.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatrin gick i gång med resursfördelningsmodeller från oktober 2021 och ersätts för varje individ med beslutad insats inom boendestöd, omsorg, service och

sysselsättning. För insatser inom boende ersätts utföraren efter belagda dygn. Samtliga insatser förutom sysselsättning är bedömda efter individernas behov.

Bokslutet för köp av socialpsykiatrins verksamheter redovisar ett underskott på 4,1 mnkr. Det beror främst på underskott i modellen för särskilt boende med 3,6 mnkr, som i sin tur beror på nivåförskjutningar till en högre behovsnivå. I modellen för boendestöd redovisas ett underskott med drygt 500 tkr, som främst beror på ett något högre antal individer än budgeterat, men även till del på nivåförskjutning till högre nivåer. Kostnader för skadegörelse, samt kostnader för kundförluster på förra årets kundfordringar för skadegörelse redovisar en högre kostnad än budgeterat, med ca 300 tkr.

Särskild avgift och utskrivningsklara

Programnämnd social välfärd bär kostnader för särskilda avgifter som döms ut för ej verkställda beslut som rapporterats till IVO. För 2022 redovisas kostnader för särskilda avgifter på 1,3 mnkr. Ytterligare särskilda avgifter om ca 250 tkr förväntas komma, men det är dock osäkert när. Programnämnden bär även betalningsansvar för utskrivningsklara från Regionen, där Örebro kommun under våren överskridit det maximala antalet dagar i snitt per utskrivningsklar person. Under året har dock inga kostnader dömts ut för detta.

Statsbidrag

Programnämndens budget är till viss del finansierad av externa intäkter i form av statsbidrag. Det gäller dels kompensation för kostnader för flyktingar som verksamheterna haft, dels återsökning av moms för viss del av verksamhet samt lokaler. I bokslutet förväntas redovisas för denna post ett underskott mot budget med 1,2 mnkr. Det beror på lägre intäkter för återsökning av migrationskostnader. Handläggningen från Migrationsverket har fördröjts och innebär att intäkterna kommer först nästa år, dock har nivåerna minskat då flera individer blivit svenska medborgare. Återsökningen av statsbidrag för lokalkostnader har dock ökat och kompenserar till del för minskade intäkter från Migrationsverket.

5.3 Driftnämndernas ekonomiska resultat

Programområde social välfärd <i>belopp i tkr</i>	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Budget 2022	Budget-Bokslut 2022	Förbrukn %
Funktionsstödsnämnd	-13 118	156 200	136 960	-19 240	114%
Socialnämnd	-17 778	634 644	608 581	-26 063	104%
Hemvårdsnämnd	-38 021	363 919	316 361	-47 558	115%
Vårdboendenämnd	-3 065	55 356	35 344	-20 012	157%
Överförmyndarnämnd	-1 184	20 450	19 575	-875	104%
Programnämnd social välfärd	71 117	2 372 508	2 425 156	52 648	98%
Nettokostnad	-2 049	3 603 077	3 541 977	-61 100	102%
Varav Intraprenader				9 700	
Totalt exkl. Intraprenader				-51 400	
Ingående ackumulerat resultat intraprenader				23 900	
Ianspråktagande ack resultat 2022				-6 200	
Nya underskott				-6 200	
Nya överskott				9 100	
Utgående ackumulerat resultat Intraprenader 2022				20 600	
Avvikelse inklusive ianspråktagande av ack resultat					
Årets avvikelse exkl. Intraprenader				-51 400	
Årets avvikelse Intraprenader (nya över/underskott 2022)				-9 700	
Justerad avvikelse inkl. Intraprenadernas över och underskott 2022				-61 100	

Funktionsstödsnämnden visar i bokslutet ett underskott mot budget med 19,2 mnkr. Det största underskottet mot budget återfinns inom verksamheten Personlig assistans, följt av Grupp och servicebostad och Daglig verksamhet. Under hösten har även Barn- och ungdomsverksamheten redovisat en negativ avvikelse som ökat inför årsbokslutet. Underskottet härleds primärt till personalkostnadsutvecklingen. Verksamheterna arbetar dock aktivt med bemanningsekonomi genom att nyttja tillgänglig personal på bästa sätt och mest hållbara vis. Detta innebär att verksamheter arbetar för att gemensamt nyttja eventuellt överkapacitet i en verksamhet genom samplanering, utlån av personal, minskning av övertid och förbättrad schemaläggning.

Intraprenaden Socialpsykiatrin redovisar i bokslutet ett överskott mot budget med 5,6 mnkr. Verksamheten redovisar högre intäkter än budgeterad nivå. Kan dels förklaras av ökad försäljning av platser i särskilt boenden. En annan faktor som bedöms bidra till överskottet är att resursfördelningsmodellen inom Socialpsykiatrin är nyligen införd. Driftverksamhet och myndighetsverksamhet arbetar gemensamt för att bygga upp fungerande rutiner för att säkerställa korrekt intäkt till verksamheten.

Socialnämnden visar i bokslutet ett underskott mot budget med 26,1 mnkr. Orsaken till att nämnden inte har en ekonomi i balans är en kombination av underskottet för externa vård och behandling med ca 54 mnkr samt överskottet avseende personalkostnader på ca 22 mnkr.

Det effektiviseringsuppdrag som nämnden vidtagit för att bromsa kostnadsökningen startade under 2020. Den åtgärd som ännu inte har visat ekonomisk effekt är att arbetet med att korta tiden på institution för unga till förmån för öppenvård på hemmaplan,

”hemtagningspaket”. Arbetet inom uppdraget har utvecklats över tid och öppenvårdsverksamheterna har utökats för att kunna möta det nya arbetssättet. Bedömningen är att den totala kvalitén för ungdomar har ökat.

Påbörjade utredningar används som indikator för att visa på kommande behov av insatser samt vilken mängd arbete som finns inom myndighetsenheterna. Antalet utredningar varierar mellan månaderna. Totalt har i genomsnitt 347 utredningar påbörjats varje månad, vilket är högre än för de senaste åren.

Påbörjade utredningar, genomsnitt/mån	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Barn	114	143	139	152	140	140
Unga	67	81	87	93	95	103
Vuxna	84	89	98	99	97	104
Totalt snitt/mån	265	313	324	344	331	347

Personer med extern insats per dygn budgeterades 2022 vara i genomsnitt totalt 375 personer för att nå en budget i balans. Nämnden har i genomsnitt köpt 425 insatser per dygn, vilket är högre än genomsnittet i delår 2. Även i jämförelse med de senaste åren syns en markant ökning. Barn har i genomsnitt haft 8 fler insatser än budgeterar, unga har i genomsnitt haft 22 fler insatser än budgeterat och vuxna har i genomsnitt varit 21 fler per dygn än budgeterat.

Hemvårdsnämnden visar i bokslutet ett underskott på 47,9 mnkr. Covid-19 har fortsatt satt stora avtryck i form av ökade kostnader för verksamheterna. Den prognostiserade ekonomiska effekten av covid-19 uppskattas till totalt 8,5 mnkr och beror i huvudsak på kostnader för skyddsutrustning och basal hygienutrustning samt övertidskostnader kopplat till en ansträngd bemanningssituation. Från och med april 2022 har omvårdnadspersonal som arbetar natt, enligt kollektivavtal, ett förkortat arbetstidsmätt med två timmar per vecka. Den ekonomiska effekten av detta beräknas till cirka 1,4 mnkr under 2022 och nämnden har inte fått utökat anslag för att täcka denna kostnad.

Arbetet med att effektivisera hemvårdsverksamheten har påverkats av rådande läge med pandemin under 2020 – 2021 och under 2022 har det varit stor bemanningsproblematik, till stor del kopplat till hög korttidssjukfrånvaro men även kopplat till svårigheter att rekrytera.

Korttidssjukfrånvaron mätt i antal dagar per månadsavlönad personal är för 2022 13,65 dagar per anställd. Jämfört med motsvarande period 2021 så är det en ökning med 0,4 dagar (0,3 %). Sjukfrånvaron har under året varit hög jämfört med 2021 och 2019.

Hemvård Lov redovisar ett underskott med 41,5 mnkr. Covid-19 har under början av året haft stor påverkan på möjligheten att arbeta med förändringar vad gäller personalförsörjning. Under det senaste året har det även varit en stor personalomsättning vad gäller enhetschefer. Den kommunala hemvården är en verksamhet som har arbetat med förändring under lång tid och detta får också effekter i form av en förändringstrött organisation då arbetet har varit påfrestande både för medarbetare och chefer.

Personalkontinuitet Hemvård Lov mäter antal olika personal (endast omvårdnadspersonal) som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde för de hemtjänsttagare som har två eller fler besök per dag.

Under hösten 2021 anställdes två bemannings controllers som aktivt bidrar till utvecklingen av bemanningsplanering i förvaltningen. Målet är att bemanningen alltid ska utgå från de boendens behov och samtidigt pågår arbetet med heltid som norm vilket i sin tur ska leda till minskat behov av timavlönad personal. Detta kräver kulturförändring vad gäller schemaläggning och ökad samplanering mellan och inom verksamheter. Det är viktigt att verksamheterna får stöd i arbetet med schemaläggning och bemanningsplanering då det är en stor utmaning för att förändra nuvarande arbetssätt.

Vårdboendenämnden visar i bokslutet ett underskott mot budget med 20 mnkr. Den negativa ekonomiska effekten av covid -19 beräknas till totalt 13,7 mnkr vilket i huvudsak beror på kostnader för skyddsutrustning och basal hygienutrustning samt övertidskostnader kopplat till kohortvård men framför allt beroende på en ansträngd bemanningssituation. Från och med april 2022 har omvårdnadspersonal på natten, enligt kollektivavtal, ett förkortat nattarbetstidsmått med två timmar per vecka. Den ekonomiska effekten av detta beräknas till cirka 4 mnkr under 2022.

Kostnaden för korttidssjukfrånvaro var hög under 2022 totalt uppgick kostnaden till 11,4 mnkr. Övertidskostnaderna har ökat kraftigt under 2022 och övertidskostnaden uppgår till 33 mnkr att jämföra med utfall 2021 på 21,6 mnkr.

Beläggningsgraden var totalt sett hög under 2022, 97,9 % att jämföra med 2021, 97,1 %.

Under hösten 2021 anställdes två bemannings controllers som aktivt bidrar till utvecklingen av bemanningsplanering i förvaltningen. Målet är att bemanningen alltid ska utgå från de boendens behov och samtidigt pågår arbetet med heltid som norm vilket i sin tur ska leda till minskat behov av timavlönad personal. Detta kräver kulturförändring vad gäller schemaläggning och ökad samplanering mellan och inom verksamheter. Det är viktigt att verksamheterna får stöd i arbetet med schemaläggning och bemanningsplanering då det är en stor utmaning för att förändra nuvarande arbetssätt.

Överförmyndarnämnd visar i bokslutet ett underskott mot budget med 0,876 mnkr. Den största delen av underskottet avser merkostnaden för förvaltarenheten. Förvaltarenheten startade sin verksamhet under hösten 2021 och arvodet för de ärenden som de hade hösten 2021 räcker inte för att täcka enhetens kostnader. Förvaltarenhetens underskott ska enligt beslut belasta Överförmyndarnämndens budget och merkostnaden för 2022 uppgår till 686 tkr. I övrigt är kostnaderna för Optio högre än budgeterat. Anledningen till ökade kostnader för köp av tjänst hos Optio är att förvaltarenheten inte kan ta emot så många ärenden som det är tänkt och tillsättande av ställföreträdare behöver därför ska med hjälp av Optio. För kansliet redovisas nu en positiv avvikelse i jämförelse mot budget motsvarande 14 tkr.

5.4 Investeringar

Investeringar – inventarier

Nämnd Belopp i tkr	Bokslut 2022	Budget 2022	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Programnämnd	0	187	0%	187
Nettokostnad	0	187	0%	187

Myndighetskrav Belopp i tkr	Bokslut 2022	Budget 2022	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Programnämnd	841	2 000	42%	1 159
Nettokostnad	841	2 000	42%	1 159

Inköp av lösa inventarier för att upprätthålla myndighetskrav i verksamhetens lokaler inom programområdet.

Nya vård- och omsorgsboende och gruppboendestäder Belopp i tkr	Bokslut 2022	Budget 2022	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Vårdboenden	8 828	25 886	34%	17 058
Grupp och serviceboendestäder	0	1 248	0%	1 248
Nettokostnad	8 828	27 134	33%	18 306

Avser inköp av utrustning av lösa inventarier och kallelselarm till nytt vård- och omsorgsboende Kornellen och Västerpark. Då upphandlingen av inköp av möbler till Västerpark är överklagad behöver budgeten flyttas över till 2023 för Västerpark.

6. Fem år i sammandrag

Programnämnden social välfärd har sammanställt de väsentliga nyckeltalen i verksamheten inom programområdet för att ge en bredare bild av uppföljningen. Det som påverkar volymen på efterfrågan av välfärdstjänster är bl. a befolkningsutvecklingen, åldersstrukturen i kommunen, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Socialtjänstlagen (SoL). Observera att för Vård och omsorg, Individ- och familjeomsorg, exkl. f -stöd samt Överförmyndare avser kolumnen ”Prognos 2022” utfall till och med sista augusti 2022. Detsamma gäller för ”Antal unika personer, stöd till personer med funktionsnedsättning enligt LSS, intern utförare”.

Fem år i sammandrag	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Befolkning					
Örebro Kommun, totalt	153 317	155 696	156 381	156 987	157 855
Kvinnor	77 445	79 126	78 785	79 114	79 557
Män	76 241	77 992	77 596	77 873	78 298
Antal 65 – 79 år	20 712	20 991	21 248	21 481	21 582
Antal 80 - 84 år	3 178	3 363	3 648	3 911	4 238
Antal 85 - år	3 553	3 503	3 507	3 540	3 601
LSS					
Antal unika personer, stöd till personer med funktionsnedsättning enligt LSS, intern utförare	1 312	1 369	1 380	1 391	1 399
Andel kvinnor	43	44	42	43	42
Andel män	57	56	58	57	58
Antal Gruppboendestplatser					
Antal Serviceboendestplatser					
Beläggningsgrad, Bostad med Särskild service	98,6	99,9	-	-	99,0
Icke verkställda beslut, Bostad med Särskild Service	26	38	50	30	Minskar
Andel kvinnor	35	37	-	50	-
Andel män	65	63	-	50	-
Vård och omsorg					
Antal unika personer med utförd omvårdnad	1 988	2 050	2 051	2 326	2 368
Antal personer med omfattande omvårdnad, ”Ytterfall”	103	122	120	119	116
Antal permanenta platser, Särskilt boende	1 170	1 211	1 205	1 212	1 242
Antal korttidsplatser	118	133	140	141	130
Beläggningsgrad, Särskilt boende, totalt	98,1	97,4	96,4	97,3	97,4
Icke verkställda beslut, Särskild boende	93	122	61	159	136
Andel kvinnor	73	71	61	68	63
Andel män	27	29	39	32	37
Individ- och familjeomsorg, exkl. f -stöd					
Personer med insats	2 271	2 289	2 246	2 189	1 877
Inledda utredningar	3 753	3 853	4 252	4 089	2 810
Överförmyndare					
Antal ställföreträdarskap	2 175	2 224	2 295	2 418	2 458